

Glasnik

Hrvatskoga uljudbenog pokreta

Online tjednik za društvena pitanja

Godina I. - Broj 19

Izlazi subotom

Zagreb, 26. srpnja 2008.

Sadržaj

Urednikovo slovo	3
Razgovori	4
Antikorupcijski pogledi	9
Zgodopis	10
Osvrti	13
Pišimo hrvatski	28
ZAVNOH	31
Podlistak	33
Hrvatski jezik	41
Roman	42
Ispovjednikov kutak	45
Kolači	46
Odgovor čitateljima	47

Razgovori

Aleikumi selam dragi Tomislave. Prvo da pojasnimo ovaj pozdrav. Selam nipošto nije izvorni muslimanski pozdrav, nego je prastari semitski. U Isusovo vrijeme Židovi su (osim svećenika i pismoznanaca) bili zaboravili hebrejski jezik. Govorili su aramejski, pa je i Isus sa svojim učenicima govorio tim jezikom i šest stoljeća prije nastanka islama on je svoje učenike pozdravljao na tom jeziku: selam aleikum. Na hebrejskom se to kaže: Šalom alehem.

Stranica 3

Predsjednik AVNOJ-a dr. Ivan Ribar, Joža Rus, Marko Vujačić i Moša Pijade na zasjedanju

„Sabor“ u Topuskom

SAŽET PRISTUP HRVATSKOM TVORBENOM PRAVOPISU

LJUBO GREPO

ŽAL ZA ČETNIČKIM
VOJVODOM

NASAMARIO ORTAKE

PAVLOM ĐURIŠIĆEM

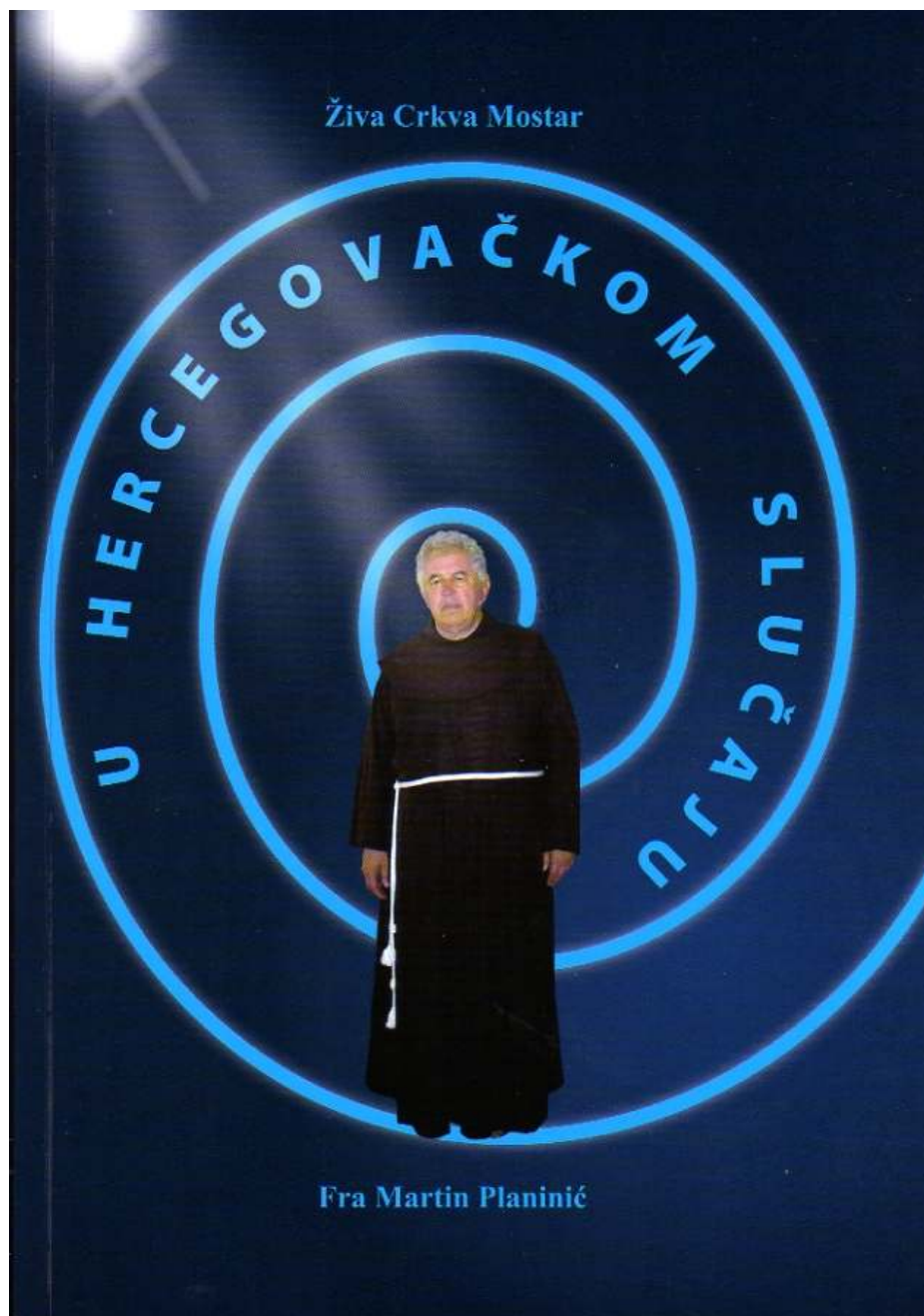
BITI PRAVIM MUSLIMANOM

SLAVENI

DEPOPULACIJA HRVATA U VOJVODINI

Pozivamo Vas na predstavljanje knjige akademika Josipa Pečarića, *Zločinački sud u Haagu*. Knjigu će predstaviti: Damir Pešorda, kolumnist i profesor, prof. dr. sc. Slobodan Lang, prof. dr. sc. don Josip Čorić i autor. Počasni gost: Marko Perković Thompson. Voditeljica: Ozana Ramnjak, profesor. *Škola u Čavoglavama, dne 5. kolovoza 2008. u 17 sati.*

U HERCEGOVAČKOM SLUČAJU

Knjiga se naručuje kod autora:

fra Martin Planinić,

Župni ured Ploče-Tepčići, 88268 Biletić Polje, BIH

uz sljedeće uvjete:

Tko želi s područja Hrvatske i ostalog dijela Europe neka u vrijednosnom pismu s punom svojom adresom pošalje 15 eura. U tu je cijenu uračunata i poštarina. Iz Hrvatske se može poslati i kunska vrijednost 120 kuna.

NJEGOVI (SMRTNI) GRIJESI

Hrvatski narod oduvijek je bio uz Nju, ali ona (čitaj: neki njeni uglednici) i nisu baš uvijek bili uz njega. To im mećemo za grijeh, smrtni. Teško nam je reći, ali činimo to i Njemu.

Tragovi partizanskih heroja

Evo ovako:

1. Upravo usvojeni Kosor-Sanaderov Zakon o suzbijanju diskriminaciji izravno temelji opći napad na kršćanske obitelji i na opstojnost hrvatskog narod. U njegovoj izradi, uz poznate Iskorage, Kontre, B.a.B.e. sudjelovali su i neki njeni značajnici. On ih s toga nije ukorio.

2. Pače, i kad se počelo prosvjedovati protiv donošenja toga zakona, oslonio se jedino na onih stotinjak udruga koje su pod izravnim njegovim utjecajem. U ostalih 25.000 udruga kad da nas niti nema.

Sanader: „Mene On nije kritizirao!“

3. Poglavar je pohodio i Split. Bio

je na Žnjanu. Prof. dr. sc. Jure Radić, najveći hrvatski graditelj, bio je predsjednik Odbora za doček. Žnjan je posve uređen kad je dolazio. Netko je obavio te poslove, ali ih nije i naplatio.

Unatoč tomu, grad Split još i dalje otplaćuje kredite kojima je financirano - uređenje Žnjana. Tko je „popalio“ lovu? On to dosad nije javno upitao, kamo li rekao nekome „u bebu“.

4. Milan Bandić. Još jedan veliki hrvatski graditelj. Član je SKH (ranijeg naziva KPH), sada preimenovanog u SDP. Gradi po Zagrebu, grad zadužuje, već za milijardu eura. Namješta poslove, ne samo Darku Turopoljcu. Sad će i na Njenom zemljištu graditi nekakve socijalne stanove. Mogao bi On i bez toga.

Ima li još što upitno?

5. Njemački savezni tužitelj Dr. Wolf-Dieter Dietrich na suđenju Krunoslavu Pratesu zaključio je „kako Hrvatska želi u Europu, a da u toj zemlji bivši komunisti imaju još velik utjecaj, pa i na pravosuđe“. Poznato je da je i

„više od 20 njegovih suradnika“ bilo „izravno kao agenata SDB-a, (ili SDS-a) ubačeno u Nju“, koji su onda „dodatno surađivali i s „drugim zavrbovanim njegovim suradnicima“. Možda ih ima i sada u Sjedištu, ali On o tome ne govori.

6. Gospodarski razvitak Hrvatske pretvorio se u stanogradnju podržanu hrvatskim bankama stranih vlasnika (s hrvatskim novcem) i koncentraciju pučanstva u velikim gradovima. Odatle je, kako tvrdi Nadan Vidošević, predsjednik Hrvatske gospodarske komore, prijeka potreba za useljavanjem u Hrvatsku 1,000.000 neHrvata. On se pri tom oglušio na prijedlog za preuzimanjem Hrvatske poštanske banke od strane branitelja i Nje, a što bi bilo jamstvo cjelovitu razvitku Hrvatske i njenom zadržavanju u hrvatskim rukama, dakako bez Vidoševićevih useljenika.

7. Njena glasila su postala izrazito cehovska i bez ozbiljnijeg društvenog utjecaja. Ona pak ambicioznija među njima nastoje u svemu oponašati i dopunjavati liberalno-medijsko-partizanske poglede i izražavanje nametnute preko Jurja Hrvčića i Nine Pavića. On očito ustraje na stajalištu kako „nesvrstani“ i nisu neki njeni pripadnici, jednako kao i da ono što rade i nije nešto što Nju odlikuje.

Vaš urednik

T. Drogan

BITI PRAVIM MUSLIMANOM

Prof. Filip Čorlukić, Pula

Razgovarao dr. sc. Tomislav Dragun

Pitanje:

Selam (Mir). Bujrum (Izvolite) g. profesore. Hoćemo li u džihad, recimo na Republiku Srbsku?

Odgovor:

Aleikumi selam dragi Tomislave. Prvo da pojasnimo ovaj pozdrav. Selam nipošto nije izvorni muslimanski pozdrav, nego je prastari semitski. U Isusovo vrijeme Židovi su (osim svećenika i pismoznana) bili zaboravili hebrejski jezik. Govorili su aramejski, pa je i Isus sa svojim učenicima govorio tim jezikom i šest stoljeća prije nastanka islama on je svoje učenike pozdravljao na tom jeziku: selam aleikum. Na hebrejskom se to kaže: Šalom alehem.

Nećemo voditi nikakav rat protiv Republike Srpske u smislu današnjeg pogrešnog tumačenja pojma džihad. Da ne bude frankensteinske Republike Srpske naši su političari propustili u vrijeme, a posebno krajem oslobodilačkog rata, koji pogrešno nazivamo domovinskim. Domovinski rat već po svome nazivu upućuje da je to građanski rat, rat unutar jedne države – u ovom slučaju unutar Hrvatske, a taj rat je bio rat za oslobođenje od Jugoslavije; oslobodilački rat.

Republika Srpska je američki proizvod, proizvod američkih vojnih psihologa i stratega. Da bi održala vojnu silu, koja je i jedna od osnova američkog gospodarstva, nakon raspada Sovjetskog saveza Americi su potrebna nes-

tabilna područja u svijetu, pa su počeli pribjegavati programiranom kaosu u kojemu „moraju intervenirati“. Jedno od tih područja je i Daytonska Bosna. Kad se prije par godina pristupilo izmjenama Ustava BiH, o svemu se moglo demokratski odlučivati, ali je iz Amerike izričito naglašeno da se ne može odlučivati i o dokidanju Republike Srpske. U sadašnjim okolnostima o tome može odlučivati samo SAD. To bi se ipak moglo učiniti ali samo tako da se Dayton na neki način učini formalno-pravno ništetnim. O toj sam mogućnosti pisao u okviru nekoliko opširnijih članaka koje je objavio Vjesnik.*

RH je zajedno sa Srbijom garant Daytonskog sporazuma, pa ako Republika Hrvatska povuče svoj potpis (što Srbija sigurno neće), Daytonski sporazum automatski postaje formalno-pravno ništetnim. Stoga sam u spomenutim člancima predlagao Stipi Mesiću da kao Predsjednik Republika Hrvatska pokrene taj postupak. To bi bio naš Džihad u pravom smislu njegova značenja: nastojanje na Božjem putu. Na žalost – što je bilo i za očekivati – ništa nije poduzeto.

Pitanje:

Što je onda El-džihad? Zar ga i sam Kur'an ne promiče kao Sveti rat?

Odgovor:

El-džihad u smislu sintagme Sveti rat, u Kuranu uopće ne postoji. U kontekstu sadržaja cijelog Kurana El-džihad znači: Napor, trud, nastojanje na Božjem putu molitvom, dobrim djelima, pa i životima ako je to potrebno. Ovo se može iskazati i kao: borba, a

riječ borba su militanti počeli iskazivati i riječju: rat. Sveti rat je inače kršćanska sintagma, nastala u vrijeme križarskih ratova.

Nužno je snažno naglasiti da je prema Kuranu El-džihad osobno opredjeljene, a nikako nešto što netko može zapovijediti, pa premda su vrlo rano poglavari islamskih država službeno i autoritativno proglašavali El-džihad, to je apsolutno u suprotnosti s duhom kuranskih odredaba. Na žalost, političari i državni vođe su prečesto odredbe sadržane u svetim knjigama koje službeno zastupaju, iskrivljavali u interesu svoga političkog pragmatizma. To nije slučaj samo s islamskim državama.

Pitanje:

Ispada po Vama da je "Tebi tvoja vjera, a meni moja" jedna od bitnih odlika Kur'ana?

Odgovor:

To nije samo odlika, nego je za sve one koji vjeruju u božansko podrijetlo Kurana i Božja odluka, zapovijed (Vama vaša, a meni moja vjera. Kuran, 109-6) Na žalost to se danas poštuje samo u dijelu običnog puka, a izrazito je bilo naglašeno u predratnoj Bosni. Navest ću samo jedan primjer. Početkom 1945. moja je majka s troje male djece živjela u Tuzli, koja je tada već bila pod partizanskom vlašću, dok je otac bio i Bosanskom Brodu, a ja u Derventi. Uspjela je dobiti propusnicu, pa je s djecom krenula preko snijegom zametene Konjuh planine prema Zavidovićima. Jedne večeri se zatekla pred usamljenom muslimanskom kućom i zamolila domaćina da može s djecom prespavati u štaglju,

no on ju je pozvao u kuću. Budući da je njegova obitelj upravo večerala, on je i moju majku pozvao da im se pridruže pri večeri: „Što je Bog dao“. Majka se zahvalila i zamolila da se samo malo ogriju. Rekla je i da imaju svoju hranu, a pošto je to svinjetina, da to ne mogu jesti u muslimanskoj kući, nego će to pojesti vani.

Domaćin se malo zamislio a onda joj je rekao: „Slušaj bolan kono. Hvala ti što poštuješ naš vjerzakon. U ovoj se kući nikad nije jela svinjetina, ali ovo je drugi vakat (vrijeme), pa ćemo 'vako. Prstom je ispred sebe podijelio sobu u dva dijela govoreći: ovo do mene je moj vjerzakon, a ovaj drugi tal (dio) sobe je sada tvoj. Bilo bi grijota da se djeca mrznu na snijegu jedući svoju večeru“. Eto, taj je jednostavni, a možda i nepismeni seljak znao što je duh Kurana: tebi tvoja vjera, a meni moja. To je ujedno i El-džihad tog pravog vjernikamuslimana.

U Kuranu je zapisano još mnogo toga što ukazuje da je kuranski Islam religija mira, ali njega tumače političari. Navest ću još samo jedan primjer u prilog tomu. Kuran dozvoljava obranu od napada, ali ne i napad. Muslimani nikada ne smiju prvi napasti, a kada neprijatelj obustavi napad, i muslimani moraju prestati.

Pitanje:

Kako Vi to možete tvrditi kad ne poznajete Kur'an? Pa Vi ste rimo-katolik, zar ne?

Odgovor:

U okviru mojih širih istraživanja već preko četrdeset godina bez ikakvih preduvjerenja istražujem i Kuran, pa tvrdim da duh kuranskih poruka poznajem bolje od većine muslimana, te da današ-

nji teroristički islamisti uopće nisu pravi, kuranski muslimani.

Čak se i s riječju musliman stalno manipulira. Nakon jednog velikog skupa u zagrebačkom Islamskom centru, muftija Ševko Omerbašić me je pozvao da i ja dođem na uži skup gdje će uz zakusku biti nastavljeni razgovori. Kad sam ušao Salim Šabić me je predstavio skupu riječima: „Filip je katolik, ali je bolji musliman od nas većine“, na što je jedan od prisutnih znatiželjno upitao: „A je li to onaj koji će uskoro prijeći na islam i postati pravi musliman?“. Ja sam ga smijući se pogledao i upitao znade li on što znači arapska riječ musliman. Obično se prevodi kao „Bogu podložan“, a to znači vjernik. Ja jesam vjernik, ali slijedim Isusov nauk. Ne zagovaram nikakav sinkretizam, t.j. formalno

va da pažljivo pratim što propovijedaju temeljni zapisi i ostalih vjerskih zajednica.

Pitanje:

Stoga ste i mogli napisati, ako se ne varam, i nekoliko knjige slijedom Vaših komparativnih istraživanja religija?

Odgovor:

Odgojen sam u strogo katoličkom duhu i nikada nisam pitao što je to i zašto je to tako. Silom prilika poslije rata sam živio na selu, i to zbog političkih razloga (prošao sam i Bleiburg). Nije mi bio dozvoljen upis u sedmi razred gimnazije. Iamo sam puno slobodnog vremena, pa sam tada, 1946. godine prvi puta pročitao Bibliju – polako i vrlo pažljivo. Sve sam mogao prihvatiti, bilo da je bilo jasno, ili jednos-

Zenica

uјedinјavanje vјera, ali sam zagovornik kuranskog poziva: „O sljebenici Knjige (Biblije)! Dođite da se okupimo oko jedne riječi, koja je zajednička među nama i vama ...“ (3,64). Bog je jedan, a možemo ga štovati na različite načine. Ja sam kršćanin i slijedim Isusov nauk, što me ne spriječa-

tavno kao informaciju, ali mi je ostalo nejasno što zapravo moramo podrazumijevati pod pojmom ljubav i kako su se u okviru toga mogli voditi međukršćanski ratovi.

O tomu sam povremeno razmišljao, ali sam se tim pitanjem temeljitije mogao pozabaviti tek

1966. kada sam kao nadzorni organ na izgradnji rafinerije nafte boravio u Etiopiji u Assabu, sada je to u Eritreji, na obali Crvenog mora. Klimatski su uvjeti tamo izvanredno teški; vlažnost zraka je oko 97% pri temperaturi od 47 stupnjeva Celzija u hladu, pa sam nakon brzog obilaska pogona bio prisiljen cijelo vrijeme boraviti u svojoj klimatiziranoj sobi. Bilo je to vrijeme neposredno nakon II. Vatikanskog sabora na kojemu su proglašeni ekumenizam i međureligijski dijalog, pa sam se odlučio sistematski pozabaviti komparativnim istraživanjima religija.

Deset godina kasnije našao sam se na sličnom poslu u Bangladešu. Kao rezultat mojih istraživanja već sam imao puno ispisanih kartica, pa sam za sebe počeo pisati knjigu, a već sam ranije, također za sebe počeo preslagati kuranske tekstove kao i pokušaje prikaza četiri knjige Evanđelja kao tematskim slijedom jedinstvene knjige. Objedinjeno Evanđelje mi je NZMH objavio 1996., a Kuran 2001. g. To su uopće prve recenzije tih svetih knjiga od kada su prvi put objavljene.

Zahvaljujući pomoći jednog visokopozicioniranog političara knjiga, koja je sažetak mojih istraživanja, prvi put je nakon mnogo peripetija objavljena 1983. u zagrebačkoj Prosvjeti u nakladi od 5.000 primjeraka. Prije toga je bila na provjeri i u Ideološkoj komisiji CK SKH, koji su zaključili da nije „opasna za narod“. Rasprodana je u rekordno kratkom vremenu, ali direktor, hrvatski

Srbin, nije želio ponoviti izdanje uz napomenu da previše dobro govori o Kuranu. Na moje čuđenje, jer od 360 stranica o Kuranu piše samo na deset, on me je iritirano upitao: „A Kosovo?“. Drugo izdanje je objavio nakladnik Globus, a za treće, tematski prošireno i obujmom udvostručeno izdanje danas u Hrvatskoj ne mogu naći nakladnika.

Tuzla

te pripadnikom ni jedne islamske zajednice čiji se vjernici nazivaju muslimanima.

Pitanje:

Ne će biti tako. Zašto bi eto "Put pravog muslimana" bila opasna knjiga? Ne bi li ju zabranio, ili se od nje barem ogradio, reis ul ulema Dr. Mustafa Cerić, kojega i Vi smatrate učenim, pametnim i tolerantnim čovjekom?

Pitanje:

Niste li onda, kad je već tako, kad ste toliko čitali i studirali Kur'an, pomišljali da i Vi krenete "Putem pravog muslimana"?

Odgovor:

Vjerujem da je Vaše pitanje prijateljsko i namjerno provokativno. Ja sebe smatram pravim vjernikom, koliko je to uopće moguće potpuno postići, ali kao što sam ranije rekao, ako to želite reći na arapskom jeziku, možete to nazvati pravim muslimanom s time da pod time ne misli-

Odgovor:

Autor knjige Put pravog muslimana, je Alžirac Ebu Bekr Džabir el Džezairi, izvrstan pedagog, manipulator i demagog. Objavljena je u Zenici 2000. godine i prava je sotonska knjiga – udžbenik Al-kaide. On dobro poznaje kuranske tekstove, ali ih bezočno izvrci i nadomješta drugim, sotonskim. Bez obzira što piše u Kuranu i što to često i navodi, on tvdi da je: snaga islama u oštrici sablje, vršku koplja i jačini dokaza i argumentima. Uvjeren u svoju moć dokazivanja on navodi

kuranski tekst: I tebi objavljujemo Knjigu, pravu istinu, da potvrdi knjige prije objavljene i da nad njima bdi. (El-Maide 48).

To znači da su biblijske knjige u Kuranu jasno nostrificirane kao ispravne i važeće, ali samouvjerenost i potpuno kuranski neutemeljeno on tvrdi: da je od svih spomenutih knjiga najvažniji i najodabraniji Kuran, koji je dokinuo sve ranije vjerozakone i van snage stavio njihove propise.

Moj se predratni prijatelj Mustafa Cerić nije ogradio od te knjige čak ni nakon što sam ga na to upozorio u članku objavljenom u Vjesniku.* On jest vrlo obrazovan, pet je godina bio imam u Čikagu, inteligentan jest, ali ako riječ pametan poistovjetimo s riječju razuman – onda to nije, a nije ni tolerantan – premda to vrlo vješto glumi. On je mnogo

više političar nego iskreni vjerski djelatnik. Čitao sam da je u vrijeme opsade Sarajeva na siromašnoj tržnici bacao slaninu sa stola, premda Kuran dozvoljava jedenje svinjetine kad se nema što drugo ili na putovanju, ali da opet treba prestati kad se stanje popravi. Kuran je pun uputa o opraštanju, navodeći da je Bog najveći oprostitelj, a na TV sam gledao i slušao kad on tvrdi da u Islamu ne postoji institut oprostata. Meni je zbog većeg mira i stabilnosti među bosanskom muslimanima žao što kod posljednjeg izbora za Reis-ul-ulemu nije izabran njegov protukandidat D. Enes Karić. Cerić neka se bavi politikom – što mu više leži.

Pitanje:

Vratimo se opet Kur'anu. Jeste li uistinu sigurni da Kur'an ne dokinuda sva ranija vjeroučenja, pa i kršćanstvo? Ne pokazuju li suvremena racionalna tumačenja Kur'ana upravo suprotno?

Odgovor:

Na to sam pitanje već odgovorio, a takav nekukuranski stav zastupaju samo tvrdi islamisti, koji su suštinski negatori kuranskih poruka.

Pitanje:

Stoga se Vi i brinete je li u Zenici ostalo još išta od onog divnog duha zajedništva?

Odgovor:

Ratna je Zenica

bila postala simbolom duhovne degradacije tog naroda. Ljudske žrtve u BiH su ogromne: sto tisuća poginulih, milijun izbjeglica, ogroman broj trajno raseljenih ljudi. To je velika tragedija i veliki zločin. No, u mirnim i stabilnom uvjetima to bi se s vremenom nadoknadilo i popravilo. Ostalo bi samo gorko sjećanje. No, moje je osobno mišljenje da je nametanje Bosni daytonskog ustrojstva države mnogo veći zločin, jer Dayton nepovratno ubija predratni komšijski duh BiH. Dok je nekad komšija, bez obzira na vjerske i druge razlike, bio važniji čak i od udaljenog brata, danas mrze jedni druge samo zato što pripadaju različitim religijskom i nacionalnim zajednicama. Bosna je bila u svijetu jedinstveni mikrokozmos odnosa među ljudima različitih vjeroispovijesti, nacionalnosti i drugih razlika. To je u ogromnoj mjeri nestalo i ako novi predsjednik SAD-a ne poništi frankensteinsko ustrojstvo te jadne države, taj će mikrokozmos uskoro nepovratno nestati.

Pitanje:

Mislite li zaista da Vam tamo više nema tko reći: "Nemate što platiti profesore. Častim Vas, jer sad znam da nismo sami"?

Odgovor:

Bez obzira da li bi me ćevapčija častio ćevapima, rado bih opet otišao u Zenicu, jer prema mojim saznanjima tamo još ima ekstremizma neopterećenih ljudi. Taj vapaj i ta radost muslimana što su iz mojih pisanja shvatili da nisu sami, odavno su nestali zbog glupog ponašanja političara Republike Hrvatske – jer su ih ostavili same protiv nadmoćnog neprijatelja.

Na žalost, imam malo poreviše godina (81), a nemam ni novaca

Sarajevo

da bih si mogao priuštiti lagodnije putovanje. Imao sam izvanredno uspješnu i inženjersku i spisateljsku karijeru, ali nikad nisam znao zaraditi novac.

Dodatak:

Na kraju želim još nešto dodati. Moje istraživanje i bavljenje religijama, kao i knjige koje su iz toga proizašle, zapravo nisu samo religijske. Nisam, nikakav religijski fanatik. Moje su knjige po svojoj namjeni prvenstveno sociološko antropološke. Sociologija je vrlo mlada znanost, a i povijesni su zapisi o ponašanju ljudi vrlo oskudni. O tomu mno-

go više možemo naći u svetim knjigama, uključujući i mitove, koji o problemima uzajamnih odnosa idu mnogo dalje u prošlost. Izučavajući ta ponašanja, pružalo mi je mogućnost da mnogo lakše pokušam odgovoriti na moje izvorno pitanje postavljeno prije više od šezdeset godina: Zašto ljudi ratuju, zašto je ogroman broj ratova prekriven religijskim odnosima? U tom smislu ni moje recenzije knjiga koje su osnove monoteizma prvenstveno sam napisao jer su grafičko dizajnerski mnogo logičnije složenije, pa ih je lakše razumjeti. To je zapravo bio posao bibličara i

kuranologa, ali oni su vrlo konzervativni i čvrsto se drže tradicije – pa nisu, a da bih lakše mogao pristupiti istraživanju ja sam to morao učiniti.

* Članci prof. Filipa Ćorlukića: „Hrvatska mora odustati od ovakvog Daytonskog sporazuma“, „Bosna, nekad ponosna, ponos prodala za preživljavanje“, „Pomozimo Bosni da se oslobodi daytonskog terorizma“ i „Islamistički el-džihad iz Alžira u Zenicu“ bit će objavljeni u sljedećim brojevima Glasnika

RAZJEDINJAVANJE STANOVNIŠTVA U BOSNI I HERCEGOVINI

Poštovani gospodine dr. sc. Tomislav Dragun

Pa zar netko Vašeg obrazovanja može da spominje i najavljuje razgovore sa bilo kime u vezi neke paradržavne tvorevine tipa HR Herceg-Bosna. Zar takvo nešto uopšte i postoji. To nešto što su neki zločinački umovi pokušali da stvore kako bi se mi Bosanci i Hercegovci što više razjedinili i udaljili od samih sebe. Takvo nešto je ubilo istinske sinove Bosne i Hercegovine. Sjetite se samo atentata na zapovjedništvo HOS-a za Bosnu i Hercegovinu.

Većina nas muslimana ne želi islamsku državu na Balkanu, kako nam se stavlja u krilo vrući krompir, kako bi u stanju drugi nacionalistički umovi mogli da opravdaju svoje ideje o nacionalno čistim državama i regionima.

Zamolio bih Vas, u svoje ime, a istovremeno i u ime svih onih koji smatraju Bosnu i Hercegovinu svojom istinskom majkom i domovinom, da pokušate da zaobilazite bilo koje teme koje bi rasplamsavale bilo koji vid klice razjedinjavanja stanovništva u Bosni i Hercegovini.

Jer mi istinski Bosanci i Hercegovci, jedino što želimo, jeste da stvorimo EKONOMSKI JAKU I STABILNU SOCIJALNU DRŽAVU BOSNU I HERCEGOVINU svih njenih sinova i kćeri, a oni koji žele da nas razjedinjavaju nisu nam prijatelji, nego istinski dušmani.

U dužno poštovanje!

Puno toplih pozdrava iz Sarajeva

Mr. Brkić Muhamed dipl.ing.maš.

SRPSKA KIČMA HRVATSKOJ KIJAČA

Vjekoslav Škreblin, Zagreb

Prisjećam Vas štovani čitatelji na ne tako davna vremena, kada su naši vrli "politički" neimari za svaku svoju ili SRPSKU provokaciju - istinu, ispisanu na stranica BG VEČERNJIH NOVOSTI, trčali u BEOGRAD na tzv. LJUBLJENJE OPANAKA. Pitajte STIPU MESIĆA, koliko je on svojih "državničkih" poljubaca uputio na SRPSKI OPANAK. Samo zbog mene i BG VEČERNJIH NOVOSTI je najmanje nekoliko puta u BEOGRADU brisao prašinu koju su SRBI BJEŽEĆI IZ HRVATSKE PO-

NIJELI U OTADŽBINU. Pokojni IVICA RAČAN SE TAKOĐER NAUŽIVAO SRBIJANSKIH "škembića i mirođija".

A kriminalca ZLATKA TOMČIĆA još i danas muči sindrom PUNIŠE RAČIĆA I "CRNE ruke". UKAKILI SU SE SVI ZAJEDNO, KAO i sin JUGO-GENERALA RADIMIR ČAČIĆ, današnji velehrvatski "uglednik" iz krila HNS-a.

Eto, SRBI NE BI BILI DOBRE KOMŠIJE, ako bi za svaki moj "gaf" iz njihovih NOVOSTI, zahtijevali "posetu" HR "vrha" Beogradu. Znaju i u SRBIJI da Hrvatskom državom valada najobičnija grupica kriminalaca, koja je spremna SVAŠTA UČINITI, samo da ostane na čelu države HRVATSKE, stvorene u borbi protiv VELIKO-SRPSKOG OKUPATORA. Stoga njihov VUK JEREMIĆ dolazi u Zagreb, te danas u srcu Hrvatske, IZRAVNO iz CENTRA teritorije Republike Hrvatske, upućuje "uvrede" Vašim političarima, a za sav ostali poštenu svijet, dokazanim sumnjivcima i kriminalcima.

Bez obzira što netko misli, Srbi imaju za r a z l i k u o d "službenih" Hrvata KIČMU.

Svoje ljude nisu kao HRVATSKE ULIZICE, hametice TRANSPORTIRALI U HAA-

G. Znali su kako je i haaška glavna tužiteljica KOM-PROMITIRANA.

Kada je STJEPAN MESIĆ opanjkavao GEORGEA W. BUSHA i američko-saveznički napad na režim Saddama Huseina, Srbi su baš tada preko noći protjerali iračkog veleposlanika iz Beograda.

Eto, naša "politička" elita, nedavno se i fizički "ispružila" ispred američkog predsjednika. Mi nemamo političko vodstvo već RULJU, koja sama sebe naziva političarima.

UVREDA VUKA JEREMIĆA, srbijanskog ministra vanjskih poslova izrečena nedavno u Zagrebu, poslana je isključivo tzv. političkom vrhu RH. Zasiurno nije upucena hrvatskom narodu, jer i VUK JEREMIĆ IZ VLASTITOG ISKUSTVA VRLO DOBRO ZNA ŠTO JE TO HRVATSKI NAROD!

UPUĆENA UVREDA je dokaz postojanja srbijanske političke KIČME, koja baš tom "uvredom" postaje KIJAČA PO LEDIMA HRVATSKIH SLUŽBENIH SUMNJIVACA. "UVREDA" je poticaj i SRPSKA POTPORA UPUĆENA SVIM SLOBODOLJUBIVIM HRVATIMA I GRAĐANIMA REPUBLIKE HRVATSKE, kako je došlo vrijeme počistiti one koji su iz državnog vrha RH načinili najobičniji BANDITSKI BRLOG i SKLONIŠTE SUMNJIVCIMA.

I dok će DRŽAVOM HRVATSKOM tutnjiti KOLONA NITKOVA, PROTUHA, LOPOVA I VUCIBATINA, SVAKA PA I OVAKO FORMULIRANA POTPORA JE DOBRO DOŠLA. Postaje razvidno kako ćemo imati i potporu službenog Beograda u čišćenju smeća iz vlastitog dvorišta.

Va ime Boga Dobroga

NIZOZEMCI KAO USTAŠE

Ivo Matanović, Zadar

Pričicu koju vam želim ispričati, nisam izmislio. Ona se doista dogodila na samom kraju prošlog svršenog drugog milenija nove ere, odnosno i prošlog svršenog dvadesetog stoljeća. Kako vidite sve je u "prošlome".

Događaj se dogodio prve nedjelje srpnja mjeseca 1971. g. na dan Gospe od Tarca, zaštitnice svih kornatskih otoka. To je dan kad svi vlasnici Kornatskog otočja slave kao svoj zavjetni svetkovni dan ili dan od fešte, kako ga Murterini nazivlju. Na taj dan svi vlasnici Kornatskog otočja skupe se na misi u Crkvi Gospe od Tarca, koja je kao zavjet Gospi sagrađena još početkom prošlog stoljeća. Poslije svečane mise, po običaju uz jelo i piće slavi se sve do povratka u svoja mjesta, odakle su, kako koji, došli na ovu svetkovinu.

Kako se radi o špici ljetne sezone, tada se i svi nautičari koji se

tog dana zateknu na Kornatskom otočju, priključe slavljenicima, pa su se tako tog dana i nizozemski nautičari usidrili na Kornatima da i oni, skupa s domaćinima, proslave taj, za njih jedinstveni svečarski dan.

Tek što su se iskrkali s jahte, ne sluteći ništa ružnoga, bili su opkoljeni od policije (tadašnje jugoslavenske milicije) i podvrgnuti strogom pretresu jahte i njihovih osobnih dokumenata, a sve samo zato, što su imali na krmi jahte obješenu svoju nacionalnu zastavu, koja je trikolorna kao i hrvatska – crven, bijeli, plavi.

Uzalud su Nizozemci uvjerali milicajce da je to njihova nacionalna zastava i da s njome plove po čitavom svijetu, pa ih čudi, duboko povrijeđeni, kako ne mogu ploviti i hrvatskim Jadranom?

Da, možete s takvom zastavom ploviti kuda god želite, srdito su odgovorili milicajci, ali ne možete po jugoslavenskom Jadranu. A ako baš toliko insistirate, dodali

su jugo murjaci, onda stavite u sredini zastave crvenu zvijezdu petokraku, pa ćemo vas pustiti da isplovite iz jugoslavenskog Jadrana. Osim toga, dodaju jugo murjaci, moramo vam preko vaših dokumenata utvrditi vaš stvarni identitet.

Uvidjevši da se s komunističkom murijom nije šaliti, Nizozemci su se ubrzo snašli, pa su od jednog Murterina kupili malu jugoslavensku zastavu i tako isplovili iz Kornata. Nisu dugo plovili, tek do Riječkog zaljeva, jer su i s tom zastavom na ulazu u zaljev, bili detaljno pretreseni. Nisu im rekli zašto, ali su im zato naplatili debelu novčanu kaznu i to samo zato što na jahti nisu imali obješenu, uz jugoslavensku, i svoju državnu nacionalnu. Ovdje je već bilo smijeha, kad je jedan od posade, na svom nizozemskom jeziku dobacio, pa kako ćemo ju izvjesiti, kad je slična vašoj "justaškoj" zastavi koja je kod vas zabranjena?. Zapravo, Nizozemci ju više nisu ni imali, jer ju je murterska murija oduzela i zadržala za sebe, kako bi ju stručno i, gle sada čuda, laboratorijski ispitali.

Sad već vidno uzrujani, inače hladni Nizozemci, tražili od milicije da ih se radio vezom poveže s njihovim konzulatom u Zagrebu, kako bi ih ovi zaštitili od bezrazložnog šikaniranja jugoslavenskih pomorskih policajaca.

Za nekoliko sati sve je, ipak, razriješeno. Diplomati su uvjerali glupe jugo policajce da je Nizozemska zastava istog trikolora i rasporeda boja kao što je i hrvatska republička i da nije ustaška, te da na jahti plove pravi pravcati Nizozemci, a ne Ustaše,

kako su u prvi mah posumnjali jugoslavenski čuvari HRVATSKOG JADRANA.

Priča ovdje ne završava, jer vam želim još reći, kako su, zapravo, jugo-murijaši bili dobro nasamareni.

Kao povjerenik Matice hrvatske, za Južnu Hrvatsku, tada sam bio zadužen da kroz hrvatski puk promičem hrvatsku riječ i da učlanjujem što više Hrvata i Hrvatice u članstvo Matice hrvatske, preko koje smo, tada dobrano koristili inteligentne komuniste i nama naklonjen njihov vrh iz Centralnog komiteta – Savku Dabčević-Kučar, Miku Tripala i druge.

Zbog takvog rada, a i ranijeg političkog progonstva i zatvaranja, Udbi nisam bio nepoznat, a što sam i ja vrlo dobro znao s kim imam posla, pa sam se morao čuvati i snalaziti na svemogućće načine, a često puta i podilaziti nekim svojim "čuvarima" u Murteru. Kad-kada se s njima i zabavljati na račun mojih "tjelohranitelja". Dakako uvijek uz čašicu koju sam uvijek ja plaćao. Ovo poigravanje s "vatrom" i uvijek budnim komunistima, nešto kasnije, koštalo me je ponovnog zatvaranja i osuđivanja za neprijateljsku propagandu i što sve ne još drugo, što su mi za ovaj slučaj prilijepili.

Igrajući se tako s komunističkim gujama oko sebe, istog dana, na dan Gospe od Tarca, kroz Murter sam lansirao priču, da se na Kornatima nalazi usidrena "ustaška" jahta na kojoj se nalaze politički emigranti koji su iz inozemstva došli u svoj rodni kraj da izvide teren, kako bi se pripremili za neku buduću invaziju na hrvatski Jadran, odnosno oslobođenje Hrvatske od jugosrpskog komunizma. Za tu podvalu dobro mi je došla vijest od jednoga murterina, ribara, koji je uz to bio i član Matice hrvatske, sad već pokojnog Nevena-Konstantina Šikića, koji mi je nahvalice došao reći, kako na Kornate dolaze neki Nizozemci i koji na svojim brodovima imaju istu zastavu kao i mi Hrvati, i kako bi to bilo dobro iskoristiti da nasamarimo murterske milicajce Đuru Pjevca i Antu Ercegovića, koji su pratili brodice iz Tisnoga i Murtera do Kornata.

Naravno da sam odmah prihvatio ovu fenomenalnu dosjetku prijatelja Nevena, koji je uz to još dobro govorio i njemački jezik, i odmah smo se dogovorili kako ići dalje u akciju. Nije mi to bilo teško, jer sam u svom susjedstvu imao dva svoja "anđela čuvara" koja su me u stopu pratila na svakom koraku. Uvjereni da o njima, kao o udbaškim doušnicima, ne znam ništa, družili su se sa mnom kao da sam im najbolji

prijatelj. Jednom od njih dvojice rekao sam "u povjerenju", da se na Kornatima nalazi jedna strana jahta na kojoj se nalaze i ubačene "Ustaše", a na kojoj se, da podvala bude uvjerljivija, nalazi i jedan Murterin Zdravko - zvani Šerif Kulušić (Još je živ i nalazi se u New Yorku). Moji „anđeli čuvari“, kao da su jedva dočekali ovu moju vijest, odmah su stupili u akciju i pozvali sve patrolne milicijske brodice da stupe u akciju hvatanja "ustaša".

I tako, na moju sreću il' nesreću, nisam puno čekao, već pred večer rekli su mi Murterini da je Udba na Kornatima vršila raciju i da su otkrili ubačene Ustaše. Naravno, da su priče bilo, kojekakove, ali svakako takove, da su i mene i Nevena dobro i od srca nasmijale.. Ali, kako sam i očekivao, ne za dugo.

I doista, odmah poslije pada Savke i Tripala bio sam uhićen i na sudu u Šibeniku osuđen na 7 mjeseci zatvora. To mi je bilo i posljednje uzničko sužanjstvo koje sam morao do kraja izdržati u tadašnjim robijašnicama jugosrpskih uza, a prije toga odrobijao sam još tri robije za (ne)djela protiv naroda i države po članku 118., 119. i 174. tadašnjeg KZ.

Gledajući s današnjeg gledišta – isplatilo se je.

SLAVENI

Akademik Mirko Vidović, Pariz

U svojoj knjizi 'Panonija', te opširnije u knjizi 'Ban Kulin i krstjanska Bosna', iznio sam niz podataka o nastanku i razvoju značenja ove imenice.

Prvi put ta se imenica javlja u povodu Dioklecijanovih reformi (iz 295 godine po Kr.), kad je prostor između Jadrana i Dunava, uključujući i istočnu Austriju objedinjen u jednu jedinstvenu Prefekturu nazvanu tada 'Panonske dijeceze'. Dijeceza

između Velike Kapele te na sjever do Dunava nazvana je 'Pannonia savia', a njezini stanovnici postali su Savensi, ili Savii. Ovaj potonji naziv ukazuje da je ta imenica nazvana po rijeci Savi, a i danas u mletačkom dijalektu Veneti nas nazivaju 'Sciavi'

- i to je dokaz o kontinuitetu naziva nastalog koncem trećeg sto-

Gdje je prapostojbina Slavena?

ljeća. Odatle potječe i naziv (Po)savina i (Po)savci.

U petom stoljeću, nadbiskup Jordanes, rodom Got, dakle pokršteni sjevernjak koji je u Italiji postao i vrstan pisac, ostavio nam je knjigu "De rebus geticis", u kojoj spominje pučanstvo "Sclavini" uz napomenu da to pučanstvo živi u Panoniji i da su

ih prije svi nazivali Venedi. Jordanes, rodom sa sjevera, kad piše o Gotima, spominje i brojne druge narode, ali nigdje na sjeveru ne spominje i Slavene. I danas u Austriji imamo pokrajinu Vindija, a Beč se je nazivao do dolaska Habsburga Vindobna, dakle sjediste bana Vinda, ili Veneda – raseljenih prema sjeveru (kako to stoji i u ruskoj enciklopediji) s područja Veneta.

N.B. Herodot u petom stoljeću pr. Kr. za Venete uz Jadran kaže da su bili, za razliku od Heneta na sjeverozapadu Male Azije - Iliri.

Prvi pisac koji je spomenuo imenicu "Slaviane" bio je ukrajinski redovnik nestor (živio je i u vrijeme hrvatskog kralja Zvonimira) ostavio je u svojoj knjizi "Kronika prošlih vremena" zapis da svi oni koji se sjeverno od Karpata nazivaju Slaviane doselili su tu iz - Panonije.

Prvi kojemu je palo na pamet da, iz jezikoslovnih razloga, od Slavena načini čak i posebnu rasu, bio je njemački filozof Herder. Polovicom devetnaestog stoljeća, habsburški službeni povjesničar

Dumler je izišao s izmišljenom tvrdnjom da su se svi 'južni Slaveni' doselili iz ruskih bara i močvara zajedno s Avarima koncem šestog stoljeća, preko ušća Dunava i da su sve živo pobili, poharali i naselili se u ruševine Ilira.

Takve budalaštine su prihvaćene u obje Jugoslavije, jer su odgovarale velikorpskim ambicijama, a dobro im je došlo što je tu butadu izmislio jedan - Austrijanac. Oni su, uostalom, nagovarali Vuka Karadžića da sva pučanstva na jugu, koja govore srodnim jezikom, nazove jednostavno 'Srbi - svi i svuda'.

No, srećom s time se nikad nisu slagali ruski učenjaci. Oni, kao i češki pa i bugarski jezikoslovci (Georgiev) tvrde da sva kultura Slavena potječe s istočne obale Jadrana a da su iz starog ilirskog jezika nastali mnogi jezici i to posvuda u Europi, a najviše u – slavenofonim zemljama. U tom pravcu idu najnovija istraživanja kroatista i iranologa.

Sapienti sat!

ZAŠTO JE KOS LAKO RAZORUŽAO HRVATSKU TERITORIJALNU OBRANU, A OSTAO PRAZNIH RUKU U SLOVENIJI?

*Fran Višnar, Zagreb**

KOG NA DJELU

Kada je i kako razoružana hrvatska Teritorijalna obrana? Hrvatska se 1990. godine suočila s najjopa-

snijim protivnikom kojeg je ikada imala. Bila je to kontraobavještajna služba JNA, poznatija pod kraticom KOS.

Uz vojnu policiju i vojnu sigurnost unutar vojarni, u svakoj armijskoj oblasti i većim garnizonima širom bivše Jugoslavije za čisto protuo-

bavještajne poslove postojale su tzv. kontraobavještajne grupe - KOG, sastavljene isključivo od profesionalaca (u Hrvatskoj je stalno operiralo skoro 2.000 pripadnika KOS-a).

Posebno školovani podoficiri i oficiri KOS-a operirali su u civilu,

posjedovali najsuvremeniju prislušno-nadzornu tehniku i bili elita u vojno-sigurnosnoj hijerarhiji. Bili su »nedodirljivi« - apsolutno konspirativni i u odnosu na vlastitu armiju.

Sva izvješća slali su izravno u Beograd u nadležnu upravu, a komandant Pete armijske oblasti u Zagrebu (npr. generali Špegelj ili Kolšek) dobivao je na stol samo mrvice, pročišćene analize ili uopćene slike o tajnim operacijama KOG-ovih skupina u Hrvatskoj.

Martin Špegelj

Njihov glavni zadatak bila je borba protiv stranih obavještajnih službi, ali i opserviranje i analitičko procjenjivanje »unutarnjeg neprijatelja«.

Dakle, radilo se o paralelnom i potpuno neovisnom protuobavještajnom sustavu, prije svega u odnosu na civilnu političku policiju, tadašnju Službu državne sigurnosti (bivšu UDB-u).

Takva praksa uvedena je nakon 1966. i zadržala se u Hrvatskoj sve do sloma vladajućeg Saveza komunista, koji nije ni kontrolirao KOG-ove niti je išta detaljnije znao o njihovoj djelatnosti, čak ni u osnovnim konturama.

U raznim "kriznim" razdobljima

koncem 60-tih, u 70-tim i do sredine 80-tih godina jugovojaska je u Hrvatskoj vješto manipulirala ogromnom količinom neovisno prikupljenih informacija kojima je komunističkoj partiji i njezinoj policiji dokazivala da je u svemu "uvijek korak ispred njih".

A onda je došlo do smjene vlasti u proljeće 1990. godine. KOS u Hrvatskoj zapravo nije zakazao: simulirajući u veljači i ožujku 1990. razne varijante izbornih rezultata, srpski kontraobavještajni

oficiri procijenili su da bi HDZ mogao dobiti i do 50 posto glasova, od toga najviše na području Zagreba.

To je bilo dovoljno da se tajno naredi i p r o v e d e (uglavnom bez znanja i dozvole najviših struktura tadašnjih vlasti) odu-

zimanje oružja iz skladišta hrvatske Teritorijalne obrane (257.000-260.000 komada lakog i srednjeg streljačkog i topničkog oružja).

Da bi prikriili svoje namjere, prema civilnim policijskim kolegama u SUP-u Hrvatske i partijskim funkcionarima, vojni kontraobavještajci zaigrali su na drugu kartu: njihova službena procjena glasila je da će SKH i Račanovi reformisti vjerojatno dijeliti vlast s tadašnjom Koalicijom narodnog sporazuma (što bi za JNA bilo prihvatljivo), dok će HDZ dobiti najviše trećinu glasova u Saboru, a Franjo Tuđman neko od manje važnih ministarskih mjesta (prosvjete ili turizma, možda tehnologije i znanosti).

Ishod izbora bio je za režim pogodak strijelom u srce. Preko noći, komunisti su izgubili vlast, a JNA, iako se nije odmah pokrenula (i izvela vojni udar), gotovo cjelokupno naoružanje i opremu TO-a u međuvremenu je stavila pod svoju kontrolu i započela ga postupno premještati (u krajeve u Hrvatskoj, pretežno naseljene Srbima, i u BiH).

Tu operaciju KOS je u Hrvatskoj proveo glatko, jer su u dijelu stare policije i među partijskim kadrovima srednje razine čvrsto vjerovali da će JNA brzo vojno reagirati, ako HDZ pobijedi na izborima i formira vladu.

U Sloveniji je priča bila drukčija. Tamošnja policija i Služba državne sigurnosti (praktički bez Srba i izrazitih jugofila) odmah su u prosincu 1989. godine podržale pripreme za proglašavanje neovisnosti Slovenije usmjerivši u 1990. svu svoju obavještajnu i protuobavještajnu djelatnost protiv JNA.

Nije se držala pasivno ni slovenska Teritorijalna obrana. Zahvaljujući Janezu Janši i njegovim suradnicima, većina skladišta s opremom i naoružanjem (40.000 komada oružja) odmah je stavljena pod nadzor slovenskih organa sigurnosti (još 30.000 komada lakog srednjeg i teškog oružja zaplijenjeno je neoštećeno u lipnju 1991. godine).

Slovinci su, za razliku od prilika u Hrvatskoj, svo vrijeme imali bolju poziciju: njihovi ljudi među visokim časnici jugovojaska detaljno su izvještavali novu vlast u Ljubljani o planovima Beograda i Generalštaba JNA. U hrvatskoj Teritorijalnoj obrani KOS je još 1989. blokirao ili ometao bilo kakvu sličnu ozbiljniju djelatnost ili inicijativu.

Iskoristivši pasivnost tadašnjeg

hrvatskog partijsko-sigurnosnog aparata, te od 1988. vrlo izraženu podjelu po nacionalnom i ideološkom kriteriju (i u SKH i u policiji), KOS je bez većih teškoća proveo većinu svojih zamisli o "preuzimanju" naoružanja TO-a, koje je plaćeno hrvatskim novcem. Zahvaljujući tome, Slobodan Milošević je odlučio da u kolovozu 1990. počne srpska pobuna u Hrvatskoj kao uvod u sve kasnije događaje koji su trebali završiti rušenjem legalno izabranih hrvatskih vlasti.

ZA VRIJEME VLA-STI SKH RAZORUŽANO JE 200.000 HRVATSKIH VOJNIKA

M.P.*

Istražno povjerenstvo bi trebalo ispitati okolnosti, način i uvjete, te tijekom kojeg vremena je čak i protiv ondašnjeg ustava jugoslavenskoj armiji predano oružje teritorijalne obrane SR Hrvatske, objašnjava inicijator tog prijedloga, predsjednik HSP-a Anto Đapić. Nastavlja da bi istražno povjerenstvo trebalo zatražiti podatke od Ministarstva obrane, ondašnjih sekretara za narodnu obranu - ako su još u Hrvatskoj, te od partijskih, općinskih i viših funkcionara da se vidi kako je i zašto došlo do predaje oružja. Na taj način će se moći utvrditi i ogromni financijski gubitak hrvatskog naroda, a u budućnosti bi se realnije mogle sagledati neke stvari, posebno u odnosu na Ministarstvo obrane, jer je Hrvatska potrošila milijarde dolara za oružje koje je imala, ali predala, kaže Đapić. Demantira tvrdnje da se radi o udaru na neku stranku - odnosno SDP, te tvrdnje da mu je HDZ povjerio taj zadatak, tvrdeći da se svaka HSP-ova ozbiljnija inicijativa oc-

jenjuje kao HDZ-ova. Osim toga, kaže da je upitno kako će uopće HDZ reagirati na tu inicijativu. »To mi spočitavaju zlonamjernici, a bih bio najsretniji da HDZ traži to istražno povjerenstvo. Daj Bože da to HDZ gura«, kaže Đapić.

Tvrdnju da je oružje Teritorijalne obrane oduzete nakon prvih parlamentarnih izbora, odnosno kada tadašnji SKH više nije bio na vlasti, Đapić demantira, ističući da se predaja oružja obavljala od kraja 1989. godine. Kaže da je, prema grubim procjenama, riječ o naoružanju dovoljnom za kompletno opremanje 200.000 hrvatskih građana te, da je to oružje ostalo u hrvatskim rukama, do rata vjerojatno ne bi ni došlo, a sigurno ne bi izginuo toliki broj hrvatskih mladića. Đapić ne prejudicira ničiju odgovornost, ali ističe da je to najvažnija tema koja više ne smije biti tabuizirana te da je pravo pitanje - je li tadašnja komunistička vlast znala za predaju oružja, je li u tome surađivala i je li se tome odupirala.

„Moramo se boriti protiv strategije zaborava po kojoj nitko ni za što nije odgovoran, a bez te analize 1990. i 1991. godine ne možemo naprijed. Jer, vrlo je apsurdna situacija da je netko, tko je tada predao oružje JNA, danas gradonačelnik ili visoki dužnosnik u nekoj stranci“, ističe Đapić, dodajući da je potporu za svoju inicijativu već dobio od zastupnika iz sedam stranaka, što potvrđuje da dobar dio zastupnika smatra da taj problem treba ispitati i raspraviti. Na pitanje o tome predviđa li i neke sankcije za ljude koji su odgovorni za predaju oružja, Đapić odgovara da bi se i to dogodilo, primjereno Ustavu i zakonima, ali je naglasak ipak na političkoj ocjeni i odgo-

vornosti. „Očekujem veliku raspravu o toj inicijativi, koja će se voditi s različitim aspektima, ali i utemeljenje istražnog povjerenstva koje će se na miru, bez strasti, pozabaviti jednim od najvećih izdajničkih poteza novije hrvatske povijesti“, zaključio je Đapić.

IVO LATIN, ANĐELKO RUNJIĆ-BAMBE I IVICA RAČAN ZNALI SU, A NISU PROSVJEDOVALI

M.P.*

Saborski zastupnik HDZ-a i ratni zapovjednik Narodne zaštite Milivoj Kujundžić također tvrdi da je predaja oružja počela u travnju 1990., kad se održavao prvi krug izbora, a oduzimanje je završilo 15. svibnja, kad je bilo jasno da će HDZ pobijediti na izborima. »Za to je vjerojatno znao predsjednik Predsjedništva Hrvatske Ivo Latin, predsjednik Sabora Anđelko Runjić i predsjednik Saveza komunista Ivica Račan. Mogu shvatiti da se nisu oduprli tom planu razoružavanja, ali ne mogu oprostiti što nisu prosvjedovali i s time upoznali hrvatski narod«, ističe Kujundžić. Kaže da je teško procijeniti koliko je oružja oduzeto, ali je najgore što je novoj hrvatskoj vlasti oduzeto oružje i podijeljeno četnicima. Hrvatska je poslije toga dobila embargo na uvoz i morala kupovati oružje kako je znala i umjela, a nije imala čak ni dovoljno novca, zaključio je Kujundžić.

* „Vjesnik“, Zagreb, 12. prosinca 1998.

LJUBO GREPO NASAMARIO ORTAKE (3)

dr. sc. Tomislav Dragun

Mnogo je za reći o slučaju HIDROELEKTRE NISKOGRADNJE. Ovaj put odabrali smo pismo koje

je Jerko Česić uputio prof. dr. sc. Anđelku Runjiću, posljednjem komunističkom predsjedniku Sabora, poznatijem pod nadimkom Bambe.

Jerko Česić
Gradečak lijevi 74
10000 ZAGREB

Zagreb, 9. srpnja 2008.

Prof. dr. sc. Anđelko Runjić
rečeni Bambe
Britanski trg 12
10000 ZAGREB

Druže Runjiću,

Ja sam Jerko Česić. Osnivač sam MEDITERAN UNION TUNELA. To poduzeće mojim je vlastitim novcem kupilo 59,56 % dionica HIDROELEKTRE NISKOGRADNJE, kojoj ste Vi na čelu Nadzornog odbora.

Vaš partijski sudrug Rade Pilipović, uz svesrdnu potporu Ljube Grepe, povratnika iz Francuske s javnosti još nedostupnim životopisom, maznuo je bez naknade svih tih 59,56 % dionica HIDROELEKTRE NISKOGRADNJE. Sada ih drži, osim na svome imenu, još i na imenima Petra Marića i Nikole Salopeka, dok ih dio čuva u obliku vlastitih dionica HIDROELEKTRE NISKOGRADNJE.

Vi ste druže Runjiću, kao bivši komunistički predsjednik Sabora, iskoristili ukradene dionice kako biste se domogli položaja predsjednika Nadzornog odbora HIDROELEKTRE NISKOGRADNJE, te odatle već godinama crpите nezakonitu apanažu. Ne grize li Vas zbog toga savjest, nije li Vam neugodno, ne bojite li se pravosuđa?

Očekujem Vaše pokajanje. Sve ovo ću dati u novine, te obavijestiti prof. dr. sc. Matu Crkvenca i prof. dr. sc. Juru Radića.

Jerko Česić
Jerko Česić

ŽAL ZA ČETNIČKIM VOJVODOM PAVLOM ĐURIŠIĆEM

Diana Majhen, Zagreb

Mesić je po tko zna koji put ponovio "argument" da nitko tko je stradao u Jasenovcu nije odgovoran za Bleiburg, a mnogi stradali na Bleiburgu su odgovorni za Jasenovac. Navedeni "argument" je do sada najdosljednija predsjednikova mantra. Predsjednik nam je općenito poznat po svojim idiotskim mantrama koje ponavlja do besvjesti, sve dok mu netko na ovaj ili onaj način ne kaže da priča gluposti, kao što je to posljednji put učinio guverner Rohatinski u svezi s aprecijacije tečaja kune. Od onda Mesić više isto ne spominje.

Pavle Đurišić

Vratimo se na Jasenovac/Bleiburg. Kako su se zločini na Bleiburgu dogodili sredinom 1945. godine, ni teorijski nije moguće da je netko tko je stradao u Jasenovcu mogao biti odgovoran za zločine na Bleiburgu, osim ako nije posjedovao vremeplov. Nakaradna logika da je zločin manje značajan ako mu neki

drugi zločin kronološki prethodi je tipična za psihopate. Možemo li na isti način reći slijedeće:

- Nitko stradao u Sibiru od strane srpskih zločinaca nije odgovoran za zločine u Jasenovcu, ali neki stradali u Jasenovcu su odgovorni za zločine nad Hrvatima u Sibiru.
- Nitko stradao u Borićevcu od strane partizansko-četničkih zločinaca nije odgovoran za zločine u Jasenovcu, ali neki stradali u Jasenovcu su odgovorni za zločine nad Hrvatima u Borićevcu.
- Nitko stradao u Krnjeuši od strane partizansko-četničkih zločinaca nije odgovoran za zločine u Jasenovcu, ali neki stradali u Jasenovcu su odgovorni za zločine nad Hrvatima u Krnjeuši.
- Nitko stradao u Udbini od strane partizansko-četničkih zločinaca nije odgovoran za zločine u Jasenovcu, ali neki stradali u Jasenovcu su odgovorni za zločine nad Hrvatima u Udbini, itd.

Nabrojen je samo dio zločina nad hrvatskim civilima s početka 2. sv. rata koje su počinili partizanski i četnički zločinci, a koji su kronološki prethodili ustaškim zločinima u Jasenovcu. Opravdavaju li isti ustaške zločine? Naravno da ne.

Dalje: Koji su to bleiburški stradalnici odgovorni za zločine u

Jasenovcu? Svatko je nevin dok mu se ne dokaže krivnja. Otkud Mesiću pravo hrvatske nevine žrtve opravdavati mogućnošću da je netko od njih mogao biti zločinac? Pa čak i da jest, opet je nevin dok mu se ne dokaže krivnja. Gdje su presude? Partizani su na Bleiburgu i križnim putevima ubijali u tajnosti, pod okriljem noći, na nepoznatim lokacijama, koje su potom sakrili ili preorali. Nisu li to sve odlike kriminalaca, a ne pravедnika koji postupaju po sudskim presudama? Gdje su evidencije stradalih, gdje su imena tužitelja, sudaca, itd? Ako je partizanska savjest čista, ako se sve radilo pravédno, po zakonu, zašto je sve obavijeno velom tajne? Zar je istina fašistička? A istina je da su stradalnici s Bleiburga i križnih puteva svi redom nevine žrtve, i takve će ostati sve dok nam Mesić i njegovi tzv. "antifašisti" ne dokažu suprotno, objavom sudskih presuda koje dokazuju pojedinačnu krivnju za svakog stradalog Hrvata.

I, vratimo se malo na Jasenovac. Znete li da je u Jasenovcu skončao četnički vojvoda Pavle Đurišić, zajedno s nekoliko tisuća četnika koji su bili poraženi od ustaške vojnice 1945. godine na Lijevča polju? Kako kaže Mesić, u Jasenovcu su stradali samo nevini. Pa ako nas Pavle sada gleda iz pakla, zasigurno mu je milo oko srca što mu svake godine Mesić, tzv. "antifašisti", Židovi i ini zapale svijeću i polože vijenac. I Pavle je isto nevinna žrtva.

Valjda Mesić najbolje zna.

ZALUPANOST

Akademik **Mirko Vidović**, Pariz

U efemernom zagrebačkom mjesničniku 'Tomislav', za studeni 1992, objavio sam, pod naslovom 'Traktat o potrebi depavlovizacije', analitički osvrt na najozbiljniji problem u našoj stvarnosti, koji će biti teže riješiti od nasrtljivosti vanjskih neprijatelja - na ideološku zalupanost - bit mentaliteta marksističke inteligencije.

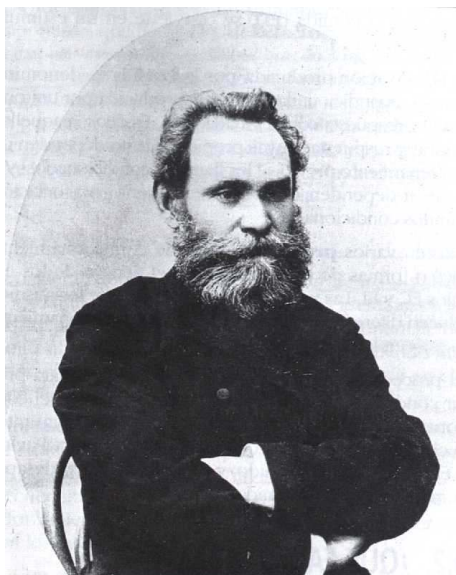
Sva marksistička sociologija bila je usredsređena na stvaranje 'društvene svijesti' i to radi 'povijesne nužnosti' - ljudskog mravinjaka u kojem će svi ljudi biti mravi radnici, a samo onaj Orwellov Napoleon (stari krmak) će odlučivati o svemu. Uloga inteligencije sastojat će se, kako je to Gorbačov ponovio i u svojoj 'Perestroiki' stari staljinistički postulat koji proizlazi iz trećeg dijela 'Komunističkog manifesta' (a na kojem postulatu je i Sartre napisao svoju knjigu 'Quest-ce la littérature?'), kad tvrdi: "Upravo stoga, intelektualni i moralni potencijal sveopće kulture morat će se staviti na raspolaganje politike" (v. Gorbachev: 'Perestroika', izd. 'Flam.', Paris, 1987, s. 219).

Marksizam, sasvim prirodno koji načelno prisiljava učene ljude da ponavljaju 'službene istine', nema ni svoje psihologije, ni etike, ni estetike, jer su to svojstva integralne ljudske osobe u kojoj čovjeku urođen zdrav razum sve shvaća i pokušava objasniti po zdravu razumu, a ne po 'povijesnoj nužnosti', u kojoj se orwelovski službene istine mijenjaju prema prilikama na koje slijepac nailazi, gdje su 'svi jed-

naki, a ima i jednakijih'.

Mnemotehnika marksističkog načina mišljenja proizvod je dugotrajnog ispiranja mozga, jer, da bi bio 'društveno funkcionalan', ljudski mozak mora biti oslobođen marksističkog 'istočnog grijeha' - zdrava razuma. Stoga je sav sustav odgoja i obrazovanja u marksizmu bio koncipiran na načelu kvantitativne nastave - što više učenik nauči napamet 'naučnih istina', bez natruha vlastitog mišljenja, tim više postaje upotrebljiv za - politikante.

Koncem devetnaestog i početkom dvadesetog stoljeća u Rusiji djelovao je psiholog Ivan P. Pavlov (dobitnik Nobelove nagrade za medicinu 1904). On je vršio pokuse na psima da shvati zbog čega divlja životinja može biti pripitomljena. Psu je davao jesti, ali nakon što ga klapne štapom

PAVLOV, Ivan P.

po ustima. Nakon nekog vremena, pas nije htio jesti dok ne dobije po glavi.

No, 'kad Boga ne bi bilo, sve bi

bilo dopušteno' - zapisao je ruski književnik F. M. Dostojevski. U stvarnosti nad kojom bilo otvoreno bilo prikriveno vlada bezbožni totalitarni režim, ljudi se pretvaraju u marksistički mravinjak, a najprije - utrnućem u njihovu svijesti zdrava razuma. To se postiže ne samo selektivnim prenošenjem gradiva u školama, nego i iskrivljavanjem istine u funkcionalne svrhe. A zalučivači zalučivača bili su formirani, naprije u Školi Kominterne u Moskvi, a zatim po marksističkim zemljama u posebnim školama za svaki stalež odvojeno, a zalučivači na kormilu kontrola i cenzure - oni što manipuliraju komesarima i u znanosti i u prosvjeti, bili su pavlovizirani u Jozinoj školi u Kumrofcu.

Jedna podrobnost: kao što god je švicarski psihoanalitičar C. G. Jung zorno objašnjavao funkcioniranje memorije kao arhive svijesti, u svom djelu "Metamorfoza duše i njezini simboli", gdje su simboli sažetak bilo osobnih iskustava bilo pruženih sažetaka naše predstave o svijetu u prošlosti u novije doba, tako je i kod staljinista nastajao sijaset etiketa koje su napasno i upadno lijepljene, po ždanovskoj logici 'pozitivnog' ili 'negativnog'. Tu je riječ istina zaobidena nazivom naučna istina. Dakle, nije istina ono što svaki u svojoj svijesti otkrije ili shvati, nego li ono što službena ideologija proglasi istinitim. Javno pokazivanje vlastitog mišljenja je bilo - 'kažnjivo po zakonu'!

Nemojmo se zavaravati, nije Staljin izmislio tu napast nasilja nad ljudskim savjestima. Srećom pak su božijaci u kršćanskoj svakidašnjici čitali Pavlove poslanice,

pak su znali da je istina jedino sveta i da se do nje dolazi osobnom savješću, a ne diktatom drugih jer 'Zašto bi savjest nekog drugoga ograničavala moju slobodu?' - zapisa Pavao iz Tarsisa. Najmanji među apostolima, a najveći među kršćanskim egzegetima. Do svega toga nije držala ni Inkvizicija, ni racionalizam, ni crni ni crveni socijalisti, a u novije vrijeme ni globalisti koji u 'Guantanamo' nastoje (poput alkemičara 'houn-culusa') stvoriti novog funkcionalnog čovjeka, nakon što u njemu, poput Staljinista i na Golom Otoku - 'ubiju Boga'.

No, ljudi smo, a ima nas svakakvih. Točnije ni jedan jedini čovjek nije točna kopija ikojeg drugog ljudskog bića. Pa djelovali mi po savjesti ili iza etikete zalijepljene na naš mozak, svi smo ukrcani na istu lađu koja ide u budućnost. I moramo se međusobno poštivati ako ne i razumjeti.

A da bismo se mogli s komunistima razumijevati, jedini način je da postanemo slični njima. Dobrovoljno. Ući u njihov sustav etiketa i pokušati zatomiti svoj zdrav razum pak kao pripadnici neke ezoterične sekte, štovati nove tabu-teme i pljuvati po onome na čemu su nalijepljene etikete - negativnog. Logika je jedno, a marksistička dijalektika pak nešto sasvim drugo. Njih vodi faktor negacije negacije: Sve je moguće i ništa nije sigurno - dok to šef Partije ne odredi. Beskompromisno! - kako nam je na Filozofskom fakultetu ponavljala Nedjeljka Vukojević, nastavnica marksističke sociologije - po Lenjinu, Gyergye Lukacsu i Joži Goričaru. Čorbine čorbe čorba. My freind...

Elem, što se tih 'etiketiranja tiče'

- njima nije teško proglasiti da je snijeg crn, a ugalj bijel - ako je to 'u našem interesu'. Sve je u 'naučnom pogledu na svijetu' zabranjeno dok se ne odobri. No, u najnovije vrijeme, nakon urušnja komunizma, pojavi se nova pošast pavlovizacije - nove apsolutno izdiktirane dogme, u koje je zabranjeno sumnjati, pod prijetnjom kaznenih sankcija. Zdrav razum ponovno postade - najve-

Uz srušenu crkvu u Kumrovcu

ća opasnost da se ponašamo kao ono dijete koje reče da je 'kralj gol'. Biti u istini pa i za božijake, danas je (kao i jučer za komunizma) - neozbiljno i opasno - djetinjarija.

Ako ne budete kao djeca, ne ćete ući u kraljevstvo Božje (Mk.13,15).

SIMBOLI: Komuniste obradova globalizatorska frustracija na početku stvaranja društva straha i sumrak onih koji 'istinu viču s krovova'. Uzmimo za to nekoliko primjera:

LIKTOR - stari simbol legalizma u latinskoj civilizaciji - snop sa sjekirom - koji je Mussolini uzeo kao simbol svog pocrnjelog socijalizma, odnosno fašizma, (p) ostade i za oznaše efikasno oružje da danas, premda tek virtuel-

no, strijeljaju one koji im se ne klanjaju, nazivajući ih fašistima. No, snop sa sjekirom možemo i danas vidjeti, npr. u američkom Congressu, na zastavi francuskog predsjednika Republike i na ulaznom portalu vrta pred Palais de l'Elysée, itd.

SVASTIKA: Dovoljno je da čovjek otvori 'portal' na Google-u, pa da svojim očima vidi kao napreduje zaglupljivanje ili frustracija naših suvremenika, ovdje čak - otvoreno. Svastika je jednostavno simbol najveće opasnosti po ljudski rod, simbol samoga zla, paklena zvijezda ili tako nešto.

No, svastiku možemo uočiti, npr. u mozaiku ruševina antičke sinagoge u Pergamu; na pročelju Sudske palače u Marseillesu; u mozaiku ruševina portugalskog antičkog grada Cunimbriga; na nekim stećcima koje je obradio fra Ante Škobilj (u svojoj knjizi 'Obredne gomile'), kao onaj u Crljivici kod Ciste, ili onaj u Japagama kod Medviđe u Bukovici iza Ravnih Kotara, itd. Kad je Roosevelt proglasio ulaz USA u rat sa silama Osovine, iza njegovih leđa je, izrađen od štuka, bio uočljiv jedan veliki kukasti križ, a tako nešto možemo uočiti i u samoj zgradi Congressa i danas.

Kod Grka svastika je bila simbol Andromede u zvijezdu Orion. U Indiji je svastika sveprisutna jer simbolizira boginju Kasli. U Japanu se može vidjeti u svakom gradu i u svakom kvartu, jer je svastika simbol sintobudističke vjere i ne samo zen-zan sekte. Itd.

Itđ.

Slovo U: Nerijetlo ćemo i na službenim slikama i atestima uočiti slovo U u USA, kao najkraći znak koji označava - Sjedinjene Američke Države. Znak U je simbol moćne zrakoplovne kompanije u USA. U Münchenu ćemo u svakom kvartu vidjeti veliko slovo U - ono označava mjesto za ulazak u mrežu podzemnih željeznica, itd. Itđ. U Hrvatskoj, od 1931. slovo U na najkraći mogući način sažima u sebi 'Ustaška načela' u kojima ni jedna stavka nije u opreci sa slovom i smislom 'Opće povelje o ljudskim pravima'.

No, ni jedan znak nema nikakvu vrijednost sam po sebi. Vrijednost nekog znaka određuju proizvoljno oni koji ga upotrebljavaju, a ta vrijednost može biti: jedno za Roosevelta drugo nešto za Hitlera. I sveto i proketo. No, što se nacizma tiče, on je mentalno naopak. Proizvod mitoman-

ske volje o kojoj ne Nietzsche, nakon što je 'Boga proglasio mrtvim', napisao čitavu jednu knjigu - 'Wille zur Macht'. A na koju se pozivaju i danas oni koji smatraju da njihova volja mora postati zakonom obaveznim za sve ljude na svijetu, pod bilo kojim znakom, ili bez ikakvog znaka. Možda bi bolje bilo da i oni pokažu znak iza kojeg stoje, da znamo s kim imamo posla!

Uzmemo li sve to u obzir, danas u Hrvatskoj, kad se naglo pojavi jugokomunistički vampir zanoćio u 'Kući cveća' i osvanuo u gavanima velikih zločinaca koji znadu da ih u nezavisnoj hrvatskoj državi, čija je nominalna vrijednost svih dobara - kuna - nitko ne će progoniti radi iznošenja svog mišljenja. Nije im dosta što mogu slobodno izazivati hrvatski narod koji je odbacio komunističku Jugoslaviju i izabrao nezavisnost u pravnoj državi, oni se okrenuše i protiv logike hrvatske nezavis-

nosti, protiv naše povijesti u nezavisnosti i borbe za obnovu posvemašnje nezavisnosti, pa i protiv veterana Domovinskog rata! Vrijeme je da im pokažemo svoj štit - bosanski grb, iza kojeg je Hrvoje Vukčić Hrvatinić porazio sve svoje neprijatelje!

Dne 28. svibnja, uoči Zbora branitelja iz Zagreba, na trgu Bana Jelačića, hrvatska mass media i ostala koritarska fauna pri Pantovčaku, pokaza zašto je naša kultura obavještavljiva bez kriterija zdrava razuma, zbog toga pala na 78. mjesto (ispod nule!) po slobodi tiska u svijetu.

Naša borba za dolazak zdrava razuma na mjesto koordinacija svih javnih službi, posebno u mass-medijima, mora biti pojačana sve dok metode 'klasne borbe' i 'naučnih radnika' ne odu gdje im je mjesto - u povijesnu kantu za otpad!

SVE JE TO BILA META MESIĆEVIH BARBARA

Branko Stojković, Bjelovar

Mesić je kao Vrhovni komandant JNA, izdao vojsci zapovijed da pucaju: po hrvatskim kulturnim spomenicima, civilnim kućama i drugim objektima... On je u suradnji s beogradskim voždrom pustošio hrvatske gradove i sela... Sve više Hrvatsku su (tada) okupirale srbijansko-armijske trupe, koje su smišljeno razarale - na sve što su naišle.

Veljko Kadijević

Odmetnička vlada u Beogradu, SIV, stavila se na raspolaganje Vojno-četničkoj bandi. Protjerivali su Hrvate na svakom koraku. U

Slavoniji su napadnuta sva mjesta topovima i tenkovima. Iz Iloka istjerano je u progonstvo oko 15.000 Hrvata. Mesić je 1991. godine surađivao s Haagom, kao predsjednik SFRJ-a. Poslije, kada je došao za hrvatskog predsjednika, uglavnom se pobrinuo da sve hrvatske generale strpa u zatvor.

Mesić je 17. listopada 1991. godine prihvatio Haaške dokumente, po kojima je pripremio teren da hrvatske časnika isporuči sudu u Nizo-

zemačkoj. Mesić je tada predstavio u Haagu cijelu Vrhovnu komandu JNA: Kadijevića, Kostića, Miloševića, ..., i. t. d. Dana 25. listopada 1991., Mesić je (isto) zasjedao u Haagu, a u okupiranom Dubrovniku je oko 60.000 (tisuća) ljudi bilo danima bez pitke vode i hrane.

Mesićevi srpski vojnici (tada) s petokrakom na šljemovima govorili su da idu osloboditi Dubrovnik – ali (mi) ne znamo od koga? U mnogim katoličkim župama objekti su opljačkani i spaljeni. Ovih dana sudilo se generalu Mirku Norcu, kojemu je presuđeno 7 godina zatvora po obrazloženju suca Marina Mrčele, za zločine u Medačkom džepu, zato što kao zapovjednik

9. gardijske brigade s punom odgovornošću nije ništa poduzeo da spriječi zločine nad srpskim pučanstvom. Njegov nadređeni general Rahim Ademi, oslobođen je odgovornosti, budući da je u to vrijeme na ličkom ratištu boravio admiral Davor Domazet – Lošo kao izaslanik Glavnog stožera HV-a Janka Bobetka i izdavao naredbe.

Ademi je oslobođen optužbe, iako se cijelo vrijeme branio sa slobode, a Norac kao Hrvat – osuđen je – jer lakše se sudi Hrvatima nego Albancima i Srbima... Kad god se sudi časnicima koji pripadaju Mesićevom političkom miljeu, kao što je Ademi, pa prije i Stipetić, oni bivaju oslobođeni, jer smišljeno se ubacuje

teza o „dvostrukoj zapovjednoj crti“ kao bi ih se oslobodilo, a odgovornost prebacivala na Tuđmanove generale.

Norac izdržava sada sveukupnu kaznu od 19 godina zatvora. Norčev odvjetnik Željko Olujić, smatra da je osuđujuća presuda njegova branjenika pravosudni zločin. General Rahim Ademi uživao je svu pomoć i zaštitu „hrvatskog“ predsjednika Stipe Mesića. Sada svi pljuju po Hrvatima. Za Milorada Pupovca, članka srpskog vijeća presuda za Norca i Ademija je preblaga. Pitamo: Kada će Mesić odgovarati za zločine, koje je počinio nad Hrvatima? I jesu li pred sudom i pravdom svi isti?

U SJENI SUTRAŠNJIČICE

Divo Bašić, Dubrovnik

Još davno (za vrijeme NDH) tiskana je knjiga U sjeni sutrašnjice, Kriza suvremene kulture (Naklada "Dubrava", Zagreb, 1944.), inače danas rijetka (primjerak se nalazi u knjižnici Filozofskog fakulteta u Zagrebu). U pretisku te knjige nizozemskog povjesničara: Johan Huizinga (čita se [Hozjinga]), U sjeni sutrašnjice, O dijagnozi zla od kojeg boluje naše vrijeme, Nakladnik "Dom i svijet", Zagreb, 2006, str. 51, 66-69, 71-73, 85, 89, 96-97, 100, 126-127, 129-130, 138, 146, kaže se:

"Jasno vidimo kako su gotovo sve stvari, koje su se nekad pričinjale čvrstim i svetima, postale kolebljivima: istina i čovječnost, razum i pravo. Vidimo dr-

žavne oblike koji više ne funkcioniraju, proizvodne sisteme koji su u agoniji. Vidimo društvene sile koje povećavaju svoje djelovanje do besmislenosti. Čini se da bučni stroj tog našeg veličanog vremena počinje zapinjati. ... Riječ kultura raširila se po cijelom svijetu ...

Johan Huizinga

N i z o z e m s k i , skandinavski i slavenski jezici već su je odavna preuzeli: u španjolskom, talijanskom i američkoj engleštini sasvim je običajna. ... Kultura ponajprije traži stanovitu ravnotežu duhovnih i tvarnih vrjednota. Ta ravnoteža omogućuje da nastaje takvo društveno stanje koje se od pojedinaca, koji u njemu žive, cijeni kao neš-

to više i bolje nego zadovoljenje puke potrebe i puste volje za moći. ... Neku kulturu možemo zvati visokom i onda ako se ne ističe kakvom naročitom tehnikom ili kakvim velikim kiparskim radovima, ali ne onda ako joj manjka osjećaj za milosrđe. ... svaka kultura uključuje u sebi neko teženje. ... Ako bi svladavanje prirode bio jedini preduvjet za opstanak kulture, tada ne bismo imali razloga odricati mravima, pčelama, pticama, dabrovima posjedovanje kulture. ... U ime prava ljudske prirode svagdje se počinje dvojiti u obvezatni autoritet strogo važećeg temeljnog etičkog zakona. ... Želja za spasom, koja tjera naprijed svaku zajednicu i svakog pojedinca, ima stotinu različitih lica. Svaka skupina teži za svojim vlastitim spasom, a da se sva ta djelomična nastojanja za spasom ne povezuju u jedan spas, koji bi leb-

dio iznad svih i koji bi sve obasjavao. ... Tako su starija vremena posjedovala kao općenito priznati ideal: poštovanje Boga - pa makar se to shvaćalo na različite načine - pravednost, krjepost, mudrost. ... Ali ako napustimo takve pojmove, javlja se sumnja i u samo jedinstvo kulture. Jer ono što stupa na njezino mjesto jest samo zbroj međusobno suprotnih želja. Pojmovi koji danas povezuju svekoliko kulturno nastojanje nalaze se samo u nizu ideja kao: blagostanje, moć, sigurnost (tu su uključeni mir i red). ... Zapravo, zaboravlja se paradoksalna, neizbježiva posljedica da pojmu kulture ima tek onda mjesta kad je ideal, koji određuje usmjereno držanje, obuhvatniji i viši nego interesi same zajednice. ... Oko umjetničke proizvodnje zatvorio se *circulus vitiosus* [pogrješan, pokvaren krug], unutar kojeg umjetnik ovisi od novinstva, a time od mode, a oboje opet od trgovačkih interesa. Čini se da se od državnog pa sve do obiteljskog života sve raspada...

U društvu u kojem vlada opće pučko obrazovanje, opći i izravni publicitet svega što se dnevno događa, i na veliko provedena podjela rada, postaje prosječan čovjek sve manje upućen na vlastito mišljenje i na vlastito izražavanje. To može možda za trenutak izgledati paradoksalno. ... Još je teže opisati učinak političke reklame. Je li čovjek, kada ide na glasovanje, zaista potaknut na odluku pri nekom izboru gledanjem različitih mačeva, sjekira, čekića, zupčastih kotača, pesnica, zalazećih sunca,

krvavih ruku i strogih [te današnjih neprestano smiješućih] lica, koje mu stranke pred očima dočaravaju? ... Sigurno je da reklama u svim svojim oblicima računata s oslabljenom sposobnosti rasuđivanja i, svojim pretjeranim raširivanjem i nametanjem, surađuje na tom oslabljivanju. [Začuduje također u tzv. demokratskim i integracijama stremućim sustavima da usprkos postojanju stotinjak demokratskih stranaka inače u ukupnosti neglupi narod popušta pred voljom pojedinaca koji glasuju za dvije iznimno blesave stranke koje time postaju jaki dionici "dođi-prođi" obnošenja vlasti koju izabire zapravo mali dio ukupnog na izborima odazvanog biračkog tijela, tako da od demokracije - "vladavine naroda" - stvara u biti ono što ona nije, te time u (ne) potpunosti legalizira pravo na pobunu.] ... Znanost, ukoliko je ne drži neko više načelo, predaje svoje tajne bez otpora tehnici, koja je narasla u prekomjernost i koja se komercijalno vodi; a tehnika, koja je po sebi još manje zauzdana vrhovnim načelom koje podržava kulturu, stvara sredstvima znanosti sva ona oruđa koja od nje zahtijeva organizam moći. ... Prema računanju koje se temelji na znanosti o nasljeđivanju i znanosti o pučanstvu, dovelo bi, pri onolikom

neprestanom ograničavanju broja djece koliko se to danas provodi u većini zapadnih europskih zemalja, do izumiranja domaćeg pučanstva u samo nekoliko naraštaja. ... Jer zašto bismo nastojali održati neku kulturu, kad uop-

će neće više biti nasljednika koji bi je bili dostojni?

... Je li filozofija započela ples, a društvo ga prihvatilo? Ili moramo tu okrenuti sud i priznati: tu je filozofija plesala kako je život svirao? [Današnji svijet je prepavljen sveopćim "sviranjem" i birokratskim "plesom", ali to će ga koštati postojanja. Klipani koji smiju parkirati svoju nepošteno zarađenu četverokotačnu "sviralu" na povlaštenom mjestu mogu pričati narodu o "jednakosti svih pred zakonom", ali ne i pojedincima.] ... Dakle, prema tome naučavanju država smije sve. Ona smije vlastitim određivanjem svoga interesa moći i vlastitom odlukom kršiti zadanu riječ. ... [Država] se smije protiv neprijatelja boriti svim sredstvima koja služe svrsi, pa čak i vražjim ratom bakterija. ... kad sam bio mlad, moglo se čitati u školskim knjigama da jedino neki narodi na najnižem stupnju kulture rabe otrovne strjelice, a taj običaj nestaje u kultura donekle na višem stupnju. Zaista ne znam je li to još stoji u školskim knjigama. Ako to stoji, već iz pristojnosti vrijeme je da se revidira ... školske knjige ili nas same. ... Države će se i dalje u prvom redu i pretežno ravnati prema svome interesu ili prema onom što drže za to; međunarodni moral imat će muke da ih prisili da prijeđu bar milimetar preko crte koju njima propisuje taj interes, tj. strah od međunarodne solidarnosti. Ali taj milimetar predstavlja prostor časti i povjerenja i veći je nego tisuću milja volje za moći i nasilja! ... Platon je nazvao ljude igračkama bogova. Danas se može reći da ljudi većinom rabe svijet kao svoju igračku ... Koliki ljudi kucaju da ne bude uroka, a svjesno misle da u to ne vjeruju".

MEĐUGORJE I SOTONA

Eduard Peričić, Međugorje

Već danima razmišljam o temi: kako sotona zavodi ljude? Kao udarni naslov htio sam staviti Sotona ne laže. Na prvi pogled čudno, nelogično, netočno. Pa ipak istinito. Sotona nikada ne bi uspio prevariti čovjeka kada bi odmah nastupio s lažima. Bio bi lako otkriven. Neprijatelj je najopasniji kada se predstavlja kao prijatelj. I kada mu se posve povjeriš i otvoriš, on je gospodar situacije. Veliki špijun do dragocjenih podataka dolazi kao osoba najvećeg povjerenja. Onaj koji nudi drogu lako uvjeri neiskusne kako ona lijepo djeluje; lopov u početku uspijeva; pijanac u početku u alkoholu nalazi puno zadovoljstvo, nemoralan u seksu, sotona je praroditeljima rekao istinu: „Bit ćete kao bogovi - znat ćete razlikovati dobro i zlo“, - da, doznali su, ali uz cijenu koju i danas ispaštamo. Sotona na prvi pogled ne laže - čini tako da pokaže samo jednu stranu, jedan dio svog plana, a sve da bi nas naveo na tanak led i konačno upropastio.

Poluistine, neargumentirani i neprovjereni podatci - prokušana je

Međugorje, Župa Sv. Jakova apostola

sotonska taktika kojoj mnogi i premnogi olako nasjedaju. I tako se zlo širi.

Svećenik sam već punih 45 godina. Uz to sam profesor povijesti, civilne i crkvene, prvo u srednjoj, a zatim na Visokoj teološko-katehetskoj školi. Moj posebni interes jest hrvatska srednjovjekovna povijest i povijest štovanja Bogorodice. Od 1985. godine redoviti sam član Međunarodne papinske marijanske akademije u Rimu. Moj ugledni mentor pri pripremanju doktorske disertacije dr. Stjepan Antoljak stalno mi je isticao: „Provjeravaj, provjeravaj, provjeravaj“. Hvala mu na tom i takovu odgoju u pripremanju znanstvenih radova. Tog principa uvijek sam se nastojao držati pa tako i kada sam pristupao povijesti (razvoju) štovanja Bogorodice u Hrvata, u novije vrijeme pišući o Kraljici Mira u Međugorju.

Toliko o sebi prije pristupa intervjuu monsignora Andrea Gemme, koji se mogao čitati u raznim novinama tijekom minuloga mjeseca.

Moji komentari.

Monsignor Gemma je kategoričan u tvrdnji da je Međugorje „apsolutno sotonsko djelo“.

Neobična tvrdnja biskupa egzorciste. I pitam se (ga). Zar je on kao egzorcist Sotonu prepoznao po tome što su opsjednuti: redovito molili, redovito primali svete sakramente, postili, pomagali potrebnima, širili ljubav i mir, živjeli

čisto, branili svetost obitelji, u kršćanskom duhu odgajali svoju djecu? Je su li to vanjski pokazatelji da je po srijedi djelovanje Sotone?

Kardinal nadbiskup Genove Giuseppe Siri, govoreći o Međugorju ističe: Ja mogu samo reći da vidim kako iz Genove idu u Međugorje mnogi ateisti, koji se poslije vraćaju s krunicom u ruci! Ljudi koji se vrate iz Međugorja postaju apostoli. Oni obnavljaju svoje župe. Oni obnavljaju Crkvu.

Bečki kardinal Schönborn: Sam još nisam bio u Međugorju, ali sam na neki način često ondje preko ljudi koje sam upoznao i koje poznajem. Oni su bili tamo i u njihovu životu vidim plodove toga... Oni su opipljivi, očiti i ja u našoj dijecezi i na mnogim mjestima vidim milosti obraćenja, milosti nadnaravnoga vjerskog života, milosti radosti, milosti zvanja, ozdravljenja, ponovnog otkrivanja sakramenata, ispovijedi, sve to nikako ne vara.

Ekvadorski kardinal Eccheveria Ruiz koji je bio u Međugorju: Bog ovdje govori preko Marije svim narodima i svim kulturama. Ovdje se dolazi zbog ispovijedi, susresti Boga. Ovo je božanski trenutak za svijet. Ja osobno ovdje osjećam početak obraćenja cijele Europe.

Kardinal Kampale u Ugandi Emmanuel Wamala: Međugorje je uistinu mjesto molitve za mir. U Međugorju se osjećam dobro, ljudi su ljubazni, pobožni. Ovo je uistinu mjesto gdje ljudi dolaze podijeliti svoje brige jedni s drugima.

Kardinal Johannes J. Degen-

hardt, kao nadbiskup Paderbona: Međugorje je u međuvremenu postalo najveća ispovjedaonica svijeta. Svaki hodočasnik ondje uistinu doživi mir na mjestu: od ljudi, od okolice, od doživljene lakoće i prokljale radosti u vlastitom srcu.

Ne ću navoditi mišljenja preko stotine nadbiskupa i biskupa. Predaleko bi nas to odvelo. Iznosim još samo nekoliko stavova.

Msgr. Georgea Hamiltona Pearce, nadbiskup Suva (Fiji Islands): Bio sam ovdje već tri puta, i svećenicima koji me pitaju kažem: samo idite i sjednite u ispovjedaonicu, i vidjet ćete čudo za čudom po Marijinu zagovoru i po Božjoj snazi. Rečeno nam je „Po plodovima ćete ih poznati“. Srce i duša međugorske poruke sigurno su euharistija i sakrament pomirenja.

Msgr. Joseph Vianney Fernando, biskup biskupije Kandy i predsjednik biskupske konferencije Sri Lanke, nakon petodnevnog boravka u Međugorju: Vjerujem da je Bog dotaknuo ovo mjesto. Inače se ne može shvatiti ovo neposredno ozračje koje odiše iskustvom. To kažem kao ponizan hodočasnik, ne kao biskup.

Msgr. Sebastian Thekethecheril, biskup biskupije Vijayapuram (Kerala, Indija) boravio je u Međugorju od 2. do 7. srpnja 2007.: Danas sam slavio svetu Misu u 10 sati i rekao sam da je ovo najdivnije mjesto na svijetu jer se ovdje ukazala Najdivnija Žena. A zašto je ona Najdivnija Žena? Jer je začela Najdivniju Osobu - Isusa Krista. A budući da se ukazala ovdje, ovo mjesto je najljepše mjesto. Ja dolazim iz Indije, iz pokrajine Kerala koja je tako divno mjesto, i dolazim ovamo, i kažem da je ovo najdivnije mjesto zato što se ovdje ukazala

Naša Gospa.

Uvaženi monsignore Gemma, pitam Vas. Jesu li navedena iskustva spomenutih crkvenih velikodostojnika, vaše subraće u biskupskom redu dokaz, pokazatelj da je u Međugorju na djelu Sotona? Da ste VI bili u Međugorju vjerujem da biste izjavili ono isto što je svojedobno izjavio nigerijski nadbiskup msgr. Gabriel Gonsum Ganaka: Svi koji još nisu došli u Međugorje to trebaju učiniti i uvjeriti se, a ne slušati priče drugih ili pak stvarati predrasude o onom što ne znaju. Tek onda mogu stvoriti svoj vlastiti sud.

A msgr. Gemma radi upravo suprotno.

Govoreći o vidiocima, on ih smatra lažljivcima koji potaknuti od Sotone misle samo na svoju materijalnu korist te tvrdi: Njihov je duhovni vođa franjevac, izbačen iz Reda, kojemu je zabranjeno vršenje svećeničke službe a nastavlja dijeljenjem sakramenata. Tako nešto tvrditi jest notorna laž, jer franjevac o kojem govorite niti je njihov duhovni vođa, niti živi u Međugorju, niti dijeli sakramente.

Msgr. Gemma nastavlja: Brojni svećenici iz čitavog svijeta, unatoč izričite zabrane Svete Stolice ne odustaju od organiziranja i sudjelovanja u hodočašćima kojima je odredište Međugorje. To je sramota. Doista čudno zvuči takav stav jednog biskupa koji živi u Rimu i koji „ne zna“ za ne tako davnu izjavu državnog tajnika Svete Stolice kardinala Tarcisia Bertonea: Sve je vraćeno na izjavu iz Zadra biskupa iz bivše Jugoslavije od 10. travnja 1991., koja ostavlja otvorena vrata za buduća istraživanja. Utvrđivanje istinitosti će se, stoga, nastaviti. U međuvremenu su dopuštena privatna hodočašća s

pastoralnom pratnjom vjernika. Na kraju, svi katolički hodočasnici mogu ići u Međugorje, mjesto marijanskog kulta gdje je moguće izraziti se u svim oblicima pobožnosti. Ova kardinalova izjava nije privatnog karaktera, rečena nekome „u povjerenju“. Ona je jasno zapisana u njegovoj knjizi Posljednja fatimska vidjelica. Moji razgovori sa sestrom Lucijom. Uvodnik tog knjizi je napisao sam papa Benedikt XVI.

Msgr. Gemma pripisuje vidiocima „neposlušnost Crkvi“ i umjesto da se povuku u privatni život, nastavljaju propagirati svoje laž s ciljem stjecanja bogatstva igrajući tako sotonsku igru, umjesto da su postupili kao sveta Bernardica koja je postala redovnica.

U odgovoru poslužit ću se jednim komentarom na gore spomenutoj talijanskoj web stranici: Bernardica je izabrala život u povučenosti, no nije to traženo od svih vidjelaca. Upravo je Gospođa Marija - tako se predstavila Marija Benedikti Rencurel 1644. - tražila da se njezina nova prijateljica - jedna jednostavna djevojka kao Bernardica - ne zatvori u samostan. Kada su pak neke redovnice pitale vidjelicu želi li ući u njihov red, Marija je rekla da te redovnice žive životom koji je previše odvojen a da je, naprotiv, potrebno da Benedikta vrši apostolat među brojnim hodočasniciima koji dolaze u Laus (Gospino svetište u biskupiji Gap u Francuskoj). Nije li istu ulogu Kraljica Mira povjerila i međugorskim vidiocima?

Osvrnut ću se samo na još dva momenta iz intervjua msgr. Gemme.

On (pre)naglašava negativni stav mostarskih biskupa msgr. Žanića i potom njegova nasljednika msgr. Perića. Pretpostavljam da

mu nije poznato da je upravo msgr. Žanić prvi uzeo u obranu videoce javno govoreći na Misi u Međugorju mjesec dana nakon početka ukazanja: Djeca ne lažu! Djeca govore točno ono što je u njihovim srcima. Sigurno je: Djeca ne lažu. Isti biskup početkom rujna iste godine u pismu Predsjedniku Predsjedništva SFRJ Sregeju Kraigheru prosvjeduje protiv proširenih neistinitih tvrdnji i optužbi u svezi s događajima u Međugorju. Nakon godina šutnje msgr. Žanić se u listopadu 1984. uključuje u osporavanje međugorskih događanja. Ne ulazeći ovdje u njegove razloge (u prvom redu dugotrajnost ukazanja i različita mjesta ukazivanja), ističem da događanja u Međugorju nikada nije nazvao sotonским djelom, i unatoč osobnoj promjeni mišljenja nije zabranio tamošnja vjerska okupljanja, a to bi sigurno po svojoj savjesti učinio da ih je smatrao sotonским djelom.

Svima i svakome je jasan negativni – osporavateljski – stav msgr. Ratka Perića, koji smatra „ne samo da se ne može utvrditi nadnaravnost“ međugorskih događanja već „da je utvrđeno da se ne radi i nadnaravnosti“. Pa ipak ni on nikada i nigdje nije izjavio da je po srijedi sotonско djelo. Kao savjestan ordinarij i vrhunski teolog on bi sigurno zabranio okupljanja koja bi bila potaknuta sotonским djelom, a jer to ne čini očito je da ih takvima ne smatra iako ne vjeruje u njihovu nadnaravnost, već samo dobro organiziranom fratarskom propagandom.

Msgr. Gemma smatra stavove mostarskih biskupa apsolutno mjerodavnim i obvezatnim za sve koji tamo dolaze, no Kongregacija za nauk vjere kojoj je pročelnik bio kardinal Ratzinger, sa-

dašnji papa Benedikt XVI., u službenoj izjavi od 26 svibnja 1998. godina jasno stoji iza stajališta biskupa bivše Jugoslavije od 10. travnja 1991.: 'Na temelju dosadašnjeg istraživanja ne može se ustvrditi da je riječ o nadnaravnim ukazanjima ili objavama.' A što se tiče negativnog stava biskupa Perića u istoj izjavi Kongregacije za nauk vjere, koju je potpisao nadbiskup (sada kardinala) Tarcisio Bertone jasno stoji: Ono što je preuzvišeni gospodin mons. Perić ustvrdio u pismu generalnom tajništvu 'Famille Chrétienne', izjavljujući: „Moje je uvjerenje i stajalište ne samo 'Non constat de supernaturalitate', nego i ono: 'Constat de non supernaturalitate' međugorskih ukazanja ili objava“, mora se smatrati izrazom osobnoga uvjerenja mostarskoga biskupa, koji, kao mjesni ordinarij, ima sva prava izraziti ono što jest i ostaje njegovo osobno mišljenje. Napokon, s obzirom na hodočašća u Međugorje, koja se odvijaju na privatni način, ova Kongregacija drži da su dopuštena pod uvjetom da ne budu smatrana kao ovjerovljenja događaja koji još traju i koji još iziskuju crkveno istraživanje. Komentar mislim da je sasvim suvišan.

I još samo vrlo kratki osvrt na sud msgr. Gemme o pozitivnom stavu Pape Ivana Pavla II. pre-

ma Međugorju.

Msgr. Gemma kaže: To treba provjeriti ostajući u uvjerenju da su takva mišljenja osobna i da ni na koji način ne predstavljaju unatto magisteriale - službeni stav (učiteljstva Crkve). Doista, papa Ivan Pavao II. nije htio preteći ili prejudicirati službeni stav Crkve koja još uvijek pomno prati međugorska duhovna zbivanja, pa ipak bio je sasvim jasan u iznošenju svog stava.

Vrhovni poglavar Katoličke crkve, nasljednik prvog pape sv. Petra, Namjesnik Isusa Krista, koji je krajem 1987. u razgovoru s vidjelicom Mirjanom kazao: Da nisam papa, već bih bio u Međugorju i ispovijedao bih, a brazilskom biskupu Murillu Kriegeru koji je u siječnju 1988. s još dvojicom biskupa i 33 svećenika išao u Međugorje obaviti duhovne vježbe: Međugorje, Međugorje. To je duhovno središte svijeta, u pismu kojeg je uputio 28. svibnja 1992. svom prijatelju Mareku Skwarnickom jasno piše U svojim se molitvama svakodnevno spominjemo Međugorja. Tekst je pisan pisačim strojem i uredno potpisan Jan Pawl II papież. Drugo pismo - originalni rukopis - od 8. prosinca 1992. uputio je obitelji Skwarnicki i ne može biti konkretnije: Gospodi Zofiji zahvaljujem na svemu vezanom za Međugorje. Ja također u molitvi

Biskup Ratko Perić

svakodnevno onamo hodočastim i sjedinjujem se sa onima koji ondje mole - ili odonud crpe poziv na molitvu. Jan Pawl II papi ež.

Stav pape Benedikta XVI. jasan je iz gore spomenutog odgovora

njegova državnog tajnika kardinala Bertonea.

Za mene kao čovjeka, svećenika, vjernika, sasvim dovoljno: U Međugorju je preko Bogorodice na djelu jedino Bog, a vidioci sasvim normalni mladi ljudi na kojima je

vidljiva Isusova poruka: Tražite najprije Kraljevstvo nebesko i sve će vam se ostalo nadodati.

DEPOPULACIJA HRVATA U VOJVODINI (1)

dr. sc. Dražen Živić, Vukovar

UVOD

Jedno od najvažnijih obilježja demografskog razvoja na određenom prostoru su strukture stanovništva. One su i odraz i čimbenik razvoja stanovništva. Strukture stanovništva izravno determiniraju ukupno, prirodno i prostorno (migracijsko) kretanje stanovništva. Istodobno, tendencije u prirodnoj dinamici i migracijama ključne su pri definiranju osnovnih trendova u demo-strukturnom razvoju neke populacije. Na dinamiku i smjer razvoja struktura stanovništva (biološke, socio-ekonomske i obrazovne) dominantan utjecaj ostvaruju tri osnovne skupine odrednica - demografske, društveno-gospodarske i političke. Političke odrednice demografskog razvoja ubrajamo u skupinu tzv. vanjskih čimbenika razvoja stanovništva, koji uglavnom remete stabilan razvoj. Politički sukobi, ratovi i teritorijalne promjene izazvane političkim procesima i/ili vojnim sukobima, naročito ako su one nasilne prirode, induciraju odgovarajuće dinamičke i strukturalne promjene u populacijskom razvoju. Pritom osobito

Djevojke iz Tavankuta

valja apostrofirati utjecaj prisilnih migracija na demografski razvoj. U kontekstu navedenog, jedan od najvažnijih aspekata i pokazatelja međusobne uzročno-posljedične ovisnosti i prožetosti demografskih kretanja i povijesno-političkih i teritorijalnih procesa i promjena na određenom prostoru jesu upravo promjene etničke strukture stanovništva. U tom smislu, etnička struktura predstavlja ključno obilježje stanovništva, jer se kroz nju - znakovito više nego kod nekih drugih strukturno-demografskih karakteristika određene populacije - zrcale utjecaji prošlih i sadašnjih povijesnih, društvenih i političkih zbivanja. Drugim riječima, smjer i dinamika etničkih promjena na određenom prostoru pretežito ovise o trendu općih povijesnih, političkih, društvenih i demografskih zbivanja i procesa na tom prostoru. Pritom odlučujuću ulogu u dinamici i smjeru etničkih promjena imaju migracije, tj. prisilne ili dragovoljne, dominantno etničke definirane, useljeničko-iseljeničke migracijske struje stanovništva.

Pokušat ćemo ovim prilogom po-

kazati da je promjena broja i udjela hrvatske etničke skupine u užem smislu riječi [1] i hrvatske zajednice, shvaćene u širem smislu riječi [2], u Vojvodini između 1953. i 2002. godine, manje posljedica naslijeđenih nepovoljnih procesa u demografskom razvoju hrvatskog stanovništva (iseljavanje prema matičnoj državi, slaba vitalnost, ekonomska emigracija) u tom području, nego bitno više posljedica prisilnih i drugih migracijskih kretanja i asimilacijskih procesa povezanih s političkim gibanjima i promjenama u Srbiji, koji naročito 1980-ih i 1990-ih godina nisu bili naklonjeni Hrvatima u toj državi.

Politički korijeni demografskog regresa Hrvata u Vojvodini

U zaleđu srbijanske agresije na Republiku Hrvatsku (od 1991.) i Bosnu i Hercegovinu (od 1992.), na teritoriju Srbije, koja se tada nalazila u okviru nove političko-teritorijalne tvorbe - Savezne Republike Jugoslavije, odvijao se specijalni psihološko-promidžbeni i stvarni rat protiv dijela nesrpskog stanovništva, među kojima su se nalazili i pripadnici hrvatske manjine u toj državi. Tadašnja srbijanska vlast, predvođena Slobodanom Miloševićem (danas "najuglednijim" zatvorenikom u Den Haagu i optuženikom pred Međunarodnim kaznenim sudom za ratne zločine počinjene na području bivše Jugoslavije), sus-

tavnim je i organiziranim mjerama i postupcima, dovela hrvatski narod u Vojvodini u izrazito nepovoljan politički, društveni, kulturni i nacionalni položaj. Provođeni psihološki teror, promidžbeni rat, prisilnu mobilizaciju, zatvaranja, progone, silovanja, pa i likvidacije, srbijanska

je upravljačka struktura potaknula iseljavanje više tisuća Hrvata iz Vojvodine, ali i iz drugih dijelova Srbije (naročito sa Kosova), čime je nastojala značajno izmijeniti (dodatno srbizirati) etničku sliku vojvođanskog prostora. To je dovelo do znakovitog demografskog regressa Hrvata u Voj-

vodini, sa dalekosežnim i teško otklonjivim posljedicama po daljnji demografski razvoj hrvatske etničke skupine i hrvatske zajednice u toj zemlji. Međutim, depopulacija Hrvata u Vojvodini nije samo novijega datuma i ne možemo je vezati samo uz srbijansko-miloševićevsko razdoblje (1986.-2000.). Naime, demografski regres vojvođanskih Hrvata i hrvatske zajednice u cjelini, započeo je još 1961. godine i u kontinuitetu traje do danas. Znamo li, međutim, da je i posljednji prijeratni popis stanovništva u Srbiji (1991.) održan u vrlo nestabilnim političkim, društvenim i nacionalnim prilikama u toj zemlji, nismo daleko od potvrde početne hipoteze da glavni uzrok suvremenog demografskog pada hrvatskog stanovništva u Vojvodini nisu isključivo naslijeđeni dugoročni destabilizacijski demografski čimbenici depopulacije, nego upravo recentni politički procesi i pritisci kojima je bila izložena hrvatska zajednica u

Tavankut, Župa
Srca Isusova

najširem smislu te riječi u tom području. [3] Uvodno tek kao svojevrsnu ilustraciju navedenog možemo naznačiti da je između 1961. i 1981. službeni broj Hrvata u Vojvodini smanjen za 24,9%, dok je između 1981. i 2002. godine depopulacija Hrvata iznosila čak 48,2%.

Izvorište suvremene srbijanske političke misli i strategije, kako u odnosu prema drugim državama nastalim raspadom socijalističke Jugoslavije (osobito prema Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini), tako i u odnosu prema unutaršnjim srpskim političkim pitanjima i problemima (naročito prema kosovskim Albancima i Hrvatima u Vojvodini), jest velikosrpska ideologija čije se ishodište nalazi u srpskoj znanstvenoj, kulturnoj, vjerskoj i političkoj "eliti" s kraja XVIII. i prve polovice XIX. stoljeća. Temeljni dokument velikosrpske ideološke misli jesu "Načertanije", srpskog ministra vanjskih poslova Ilije Garašanina iz 1844. godine. (Valentić, 1993.) Uz Garašanina, rodonačelnicima velikosrpstva s punim pravom možemo smatrati i Vuka Stefanovića Karadžića, Jovana Cvijića, Nikolu Pašića, Vasu Čubrilovića, Milana Stojadinovića, Stevana Moljevića, Milana Nedića.... (Živić i Esih, 2003.) Iz niza je povijesnih dokumenata, arhivske građe, literature i izvora podataka neprijeporno da su nasilje i militarizam postali glavnim provedbenim sredstvima velikosrpske ideološke i političke misli i djelovanja. (Bičanić, 1994.) U tom kontekstu se osobito ističe osmišljavanje, organizacija te sustavna i cjelovita provedba projekta etničkoga čišće-

nja, odnosno, nasilnog preseljavanja nersrpskog stanovništva, kako bi se - suprotno etničkim, povijesnim i državnim pravima i činjenicama - dobili prostori naseljeni isključivo Srbima, čime bi se osigurala njihova dominacija i teritorijalno širenje matične srpske države. Ideološkim začetnikom te politike može se smatrati Vasa Čubrilović, srpski akademik (!), jedan od atentatora na austro-ugarskog prijestolonasljednika Franju Ferdinanda u Sarajevu 1914. godine. Čubrilović je u svojim radovima, predlažući mjere za raseljavanje Albanaca s Kosova, stvorio "teorijski" okvir politike etničkoga čišćenja. On smatra da sve ono što nije srpsko nije ni sastavni dio države; to je strano, neprijateljsko tijelo koje treba lišiti svake zaštite i prava, te ukloniti (protjerati, raseliti ili likvidirati) iz srpske države. (Bičanić, 1994.) Politika etničkoga čišćenja najvažnije je sredstvo za ostvarenje temeljnih ciljeva suvremene srbijanske političke i nacionalne strategije. Tu su politiku Srbi provodili u ratu protiv Hrvatske, te još više u agresiji na Bosnu i Hercegovinu. Međutim, kako će u nastavku prikazani podatci pokazati, politika etničkoga čišćenja bila je i značajnom odrednicom u demografskom regresu hrvatskoga naroda iz Vojvodine tijekom 1990-ih godina.

Uz ideološke postavke velikosrpstva, koje su sredinom 1980-ih godina obnovili srpski akademici ("Memorandum SANU" iz 1986. godine) i srbijanske upravljačke političke strukture predvođene Slobodanom Miloševićem, nositelji velikosrpske politike oslonili su se velikom mjerom upravo na promidžbeno-psihološki rat, koji je uvelike utjecao na srpsku nacionalnu euforiju, koja je od po-

četka 1990-ih godina sve više poprimala obrise masovnog nacionalno-socijalističkog pokreta. Posebno se sustavno i temeljito stvarao i izgrađivao negativan emocionalni naboj prema Hrvatima, naročito u Vojvodini, a u njoj osobito prema Hrvatima u Srijemu. Državna represija, proganjanja, zatvaranja, nasilne mobilizacije i slanja na bojišta u Hrvatskoj i likvidacije vojvođanskih Hrvata, bili su izravno u službi programiranog i - shodno tome - nasilnog protjerivanja Hrvata, osobito iz srijemskih i bačkih naselja. [4] Valja, doduše,

Tavankutski svirci

priznati da se sa svojevrsnom stigmatizacijom vojvođanskih Hrvata započelo i prije same ekspanzije srpskog nacionalističkog pokreta koncem 1980-ih i početkom 1990-ih godina. Naime, već u popisima stanovništva 1981. i 1991. godine bio je više nego primjetan pokušaj svojevrsnog popisnog podvajanja hrvatskog etničkog bića u Srbiji, radi njihove lakše asimilacije. Državna vlast u Srbiji je otvoreno osporavala pripadnost Bunjevaca i Šokaca hrvatskom nacionalnom korpusu, tako da su se i u navedenim popisima iskazivali odvojeno od Hrvata. [5] "Srbi, naime, u svojoj službenoj statistici uz Hrvate u Vojvodini još uvijek posebno iskazuju Bunjevce i Šokce, iako je znanstveno dokazano da su i oni Hrvati", piše I. Crkvenčić i nastavlja: "Takva praksa sastavni je dio pritiska Srba na Hrvate u Srbiji, a sa željom da Hrvata u toj republici bude što manje. Da je riječ o pritisku, vidi se iz činjenice što se upravo u vrijeme najvećeg pritiska veliki dio Hrvata izjašnjava kao Bunjevci ili Šokci. To je došlo do izražaja prilikom popisa stanovništva

1991. god., kad je u odnosu na 1981. god., zabilježen velik pad broja Hrvata, uz istodobno velik porast broja Bunjevaca i Šokaca." (Crkvenčić, 1993., 111.) Štoviše, negiran je kulturni, povijesni i etnički identitet Hrvata. Bunjevcima se sredinom 1990-ih dao čak status posebnog naroda, uz istodobno izbjegavanje priznavanje Hrvatima status nacionalne manjine.

U siječnju 2003. godine, Tužiteljstvo Međunarodnog kaznenog suda za ratne zločine počinjene na području bivše Jugoslavije (u Den Haagu) podignuta je optužnica protiv Vojislava Šešelja, predsjednika Srpske radikalne stranke, nekadašnjeg zastupnika u srbijanskom parlamentu, pa čak i svojedobnog potpredsjednika srbijanske vlade. Optužnica tereti Vojislava Šešelja za zločine u Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj, ali za organiziranje i sudjelovanje u nasilnom protjerivanju Hrvata iz Vojvodine. U optužnici, između ostalog, stoji: "Šešelj je 6. svibnja 1992. održao govor u Hrtkovcima, selu u Vojvodini, pozvao na iseljenje Hrvata iz tog regiona i pročitao popis ljudi koji bi trebali napustiti Srbiju i otići u Hrvatsku. Poslije tog govora u Hrtkovcima je počela kampanja etničkog čišćenja usmjerena protiv Hrvata i tijekom sljedeća tri mjeseca, nesrpsko stanovništvo je zlostavljano i zastrašivano, što ih je prisililo da napuste regiju. Domovi Hrvata su bili opljačkani i u njih su se uselili Srbi". [6] Nakon podizanja i objavljivanja optužnice Vojislav Šešelj je - kako prenosi "Hrvatska riječ" - izjavio:

"U Hrtkovcima smo prvo imali miting 6. svibnja 1992. godine i na tom mitingu sam pročitao popis imena ljudi iz Hrtkovaca koji su dobrovoljno otišli u ustaški zbor nacionalne garde. Ja sam te ljude javno prozvao, oni su iz Hrtkovaca, državljani Srbije, a otišli su da se bore za ustašku državu i da ugnjetavaju srpski narod. E sad, je li to potaknulo njihove obitelji da i one gledaju što prije da odu, ja ne znam. Bio bih radostan da ih je upravo to potaknulo, ali to je njihova stvar a ne moja". [7]

Koliko je Hrvata bilo prisiljeno napustiti Vojvodinu nije do kraja poznato. Određeni broj Hrvata napustio je Vojvodinu i u Hrvatskoj zatražilo izbjeglički status. Njihovu evidenciju je vodio hrvatski Ured za prognanike i izbjeglice i ti su podatci relativno pouzdani. No, kao što ćemo kasnije vidjeti, radi se o vrlo malom broju pripadnika hrvatske etničke skupine iz Vojvodine. Drugim riječima, najveći broj vojvođanskih Hrvata napustio je Srbiju i u Hrvatsku se naselio putem razmjene imovine s hrvatskim Srbima. [8] Kada je u pitanju taj broj treba naglasiti da točne i sustavne evidencije nisu vođene, pa se može govoriti tek o procjenama. Unatoč navedenom pokušat ćemo barem približno kvantificirati hrvatski iseljenički/izbjeglički kontingent iz Vojvodine u Hrvatskoj, pri čemu valja napomenuti da je još uvijek nepoznati broj Hrvata vjerojatno napustio Vojvodinu i otišao izravno u treće zemlje, zapadno-europske i preko-oceanske, zaobišavši pritom Hrvatsku. Međutim, iz dosadašnjih istraživanja je razvidno da je najveći broj nasilno iseljenih Hrvata iz Vojvodine došao upravo na područje Hrvatske, te se stalno ili privremeno naselio u njoj.

Sažet pristup hrvatskom tvorbenom pravopisu (1)

Marijan Krmpotić, prof.

"Pravopis je najbitniji za obstoynost jezika"

– akademik Ljudevit Jonke.

Ne radi se o odnosu prema pravopisu, nego o odnosu prema hrvatskom jeziku u cjelini i stoga tolika pomama i toliko bjesomućnih povika i mržnje na tvorbeni pravopis zagrebačke filološke škole. **Uzmite ovo kano poziv da pristupite pisanju hrvatskim pravopisom.**

Pravogovor i pravopis

Pravopis je skup pravila o pisanju riječi i rečenica ter pravilnoj porabi pravopisnih znakova. Nema čisto izgovornih (fonoloških/zvučnih) pravopisa i nema čisto tvorbenih (etimoloških/korienskih) zato suvremeni hrvatski jezikoslovi taj hrvatski pravopis još nazivaju morfonoložkim. Pravopis nas uči kako pravilno zapisati ono što govorimo ili što smo čuli, a ne kako govoriti. Hrvati ni danas ne govore kako pišu i ne pišu kako govore. Jerbo, rieči se uvijek ne pišu onako kako se izgovaraju. I ne izgovaraju se onako kako su napisane. Najosnovnije pravilo hrvatskoga pravopisa zato glasi: Piši za oko, govori za uho!

U RH još je uvijek u službenoj uporabi srbski izgovorni pravopis srboštokavske redakcije Vuka Stefanovića Karadžića: "Piši kako govoriš, čitaj kako je napisano", premda je hrvatski tvorbeni pravopis logičniji, sustavniji, izražajni. Zato su i pravopisi svih eu-

ropskih jezika tvorbeni. Kakav bi to urnebes bilo da englezki pišete kako ga izgovarate i obratno!

Do Vukove reforme srbskoga pravopisa i Srbi su pisali korienskim pravopisom.

Uostalom, tko danas piše kako govori? Pravopisanje nije isto što i pravogovorenje. Pisali mi bud tvorbenim pravopisom bud izgovornim pravopisom, u oba slučaja naš izgovor je isti, pa nema u govoru nikakvih zamuckivanja ili narušavanja milozvučnosti hrvatskog jezika – čime nas plaše vukovci i slavosrbi pristaše srbskoga zvučnoga vukopisa koji ne žele da se oslobodimo srbskog jezičnog idioma kako bi (a) hrvatski dobio preteg na mjeri samosvojnog jezika i (b) kako bi srbskohrvatska nakaza konačno uginula u svim katalogizacijama.

Zamuckuju li Slovenci dok govore, a pišu hrvatskim korienskim pravopisom, oliti "gajicom"?

1. / KADA PIŠEMO "-ije", A KADA "-ie-".

I U riječima gdje u čakavskom govoru dolazi dugo "-i-" koji je odraz starog glasa "jat", u književnom jeziku umjesto "jata" možemo pisati troslovno kano "-ije" ili (ako hoćemo) dvoslovno kano "ie" – koje u hrvatskom uvijek/uvek izgovaramo kano "-je-".

POZOR: Svejedno je, to je naša osobna odluka, pišemo li riječi/rieči pisati s "ije" ili s "ie": bijel/biel, cvijet/cviet, mlijeko/mlieko, svijet/sviet, stijena/stiena, vijest/

viest, zvijezda/zviezda, uvijek/uvek, vrijeme/vrieme, riječ/rieč, siječem/siečem, i t.d. – mi te rieči u hrvatskom izgovaramo jekavski: [bjel, mljeko, cvjet, svjet, vjest, zvijezda, stjena, uvjek, vrijeme rječ, sječem]. Tako pišemo za oko i čitamo za uho".

Naputak 1. : Izgovor rieči se piše u [uglatoj zagradi].

Naputak 2. : Znak > kaže da iz rieči izpred znaka postaje oblik iza znaka.

Kako proizlazi iz jekavske strukture hrvatskog književnog jezika t.zv. "pokriveno r" po hrvatskom pravopisu pišemo "-rje-" u riečima koje ovdje navodimo po abecednom redu kako bi bile što prihvatljivije onima koji nemaju lingvističku naobrazbu:

- (b) -, brjegovi, brjegovit, brjegovitost, brjestić, brjestik, brjestov, brješćić (od brieg), brježina (od brieg), brježuljak, brježuljast, brježuljčić (od brježuljak), brježuljkast;

- (c) – cjepar, crjepara, crjepast, crjepić, crjepina, crjepovi, crjepovlje;

- (d) - drjemljiv, drjemljivac, drjemljivost, drjemuckati, drjenić, drjenov (prema drien);

- (g) - grjehota, grješan, grješić (od grieh) grješina (od grieh) *grješka < bolje: pogrješka, grješnica, grješnički, grješnik, grješnikov, grješnost;

I u izvedenicama: bezgrješan, bezgrješnica, bezgrješnički, bezgrješnik, bezgrješno, bezgrješnost; nepogrješan, nepogrješiv, nepogrješivost, ogrješjenje, ogrješivasti se; pogrješan, pogrje-

šiv, pogrješivanje, pogrješka, pogrješnost, pregrješan, sagrješnje, sagrješivati, zgrješenje;

- (i) - iztrjebitelj, iztrjebljenje, iztrjebljivati, iztrežnjenje, izbrježak, izrjeka;

- (k) - krjepak, krepkiji i krjepči, krjepilo, krjepkoća, krjepkost, krjepostnica, krjepostnik, krjepost, krjepostan,

- (m) - mrjestilište, mrjestište;

- (n) - nastrjel, nastrjeljivati, neiztrjebljen, neiztrjebljiv,

- (o) - obezvrjeđivati, obrježak, obrježina, obrježni, odstrjel, odstrjeljivati, ogrjev, ogrjevni, okrjepa, okrjepljenje, okrjepljiv, okrjepljivati, okrepljivost, oprječčan, oprječnost, oprjeka, otrjebljivati, otrježnjavati (se), otrježnjivanje;

- (p) - podbrježje, podkrjepa, podkrepjenje, podkrjepljivati, poprječčan, poprječice, poprječivati, povrjeda, povrjediv, povrjedivost, povrjedljiv, povrjedljivost, povrjeđivati, prječe, prječi (od priek);prječica, prječice, prječka, prostrjel, prostrjelni;

- (r) - razrjeđivač, razrjeđivati;

- (s) - sprječavati (sprječavam), Srjemica, strjelast, strjelica, strjeličast, strjelimice, strjelimičan, strjelišni, strjelište, strjelovit, strjelomet, strjeljač, strjeljački, strjeljačnica, strjeljačica, strjeljački, strjeljana, strjeljivo;

- (t) - tetrjebica, tetrjebić, trjebitelj, trjebiteljjev, trjebiteljica, trješćica (od trieska).

- (u) - ustrjel, ustrjeljenik, ustrjeljivati, uvrjeda, uvrjedljiv, uvrjedljivost, uvrježivati se,

- (v) - vrjednica, vrjedniji, vrjednoća, vrjednota, vrjednovati;

- (z) - zaprječanje, zaprječivač, zaprječivanje, zaprječivati, zavrjeđivanje zavrjeđivati,

- (ž) - ždrjebad, ždrjebanje, ždrjebati, ždrjebećak, ždrjebeći, ždrjebence, ždrjebešće, ždrjebetina, ždrjebica, ždrjebovi, ždrjebčić, ždrjebčina;

Å Po hrvatskom tvorbenom pra-

vopisu troslovni skup -ije- piše-mo uvijek u ovim riječima:

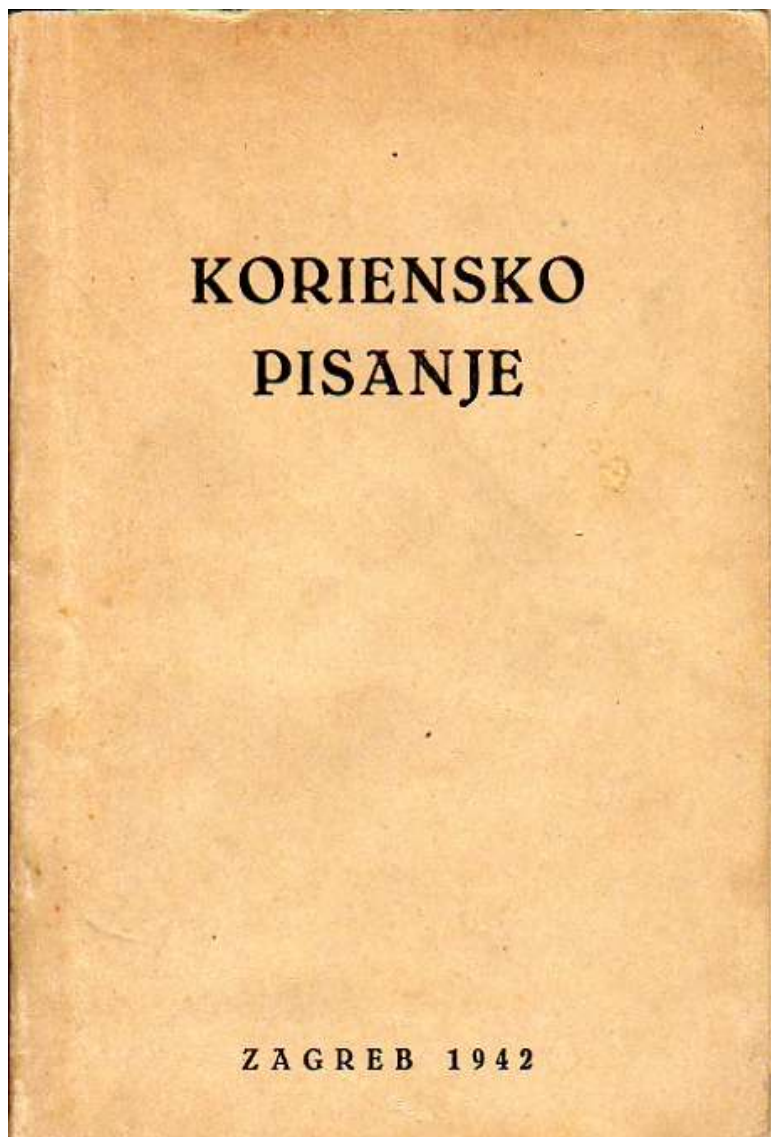
1./ prije, poslije, drugačije; čije, čijega, čijem, svačije, ničije, ičije, čistije, novijega, zdravijem, stvarnije, nije, ijedan, nijedan;

2./ a) u sadašnjem vremenu; b) trpnom pridjevu; i c) glagolskim imenicama ovih glagola:

biti (tući) >bijem; brijati >brijem; dobiti >dobijem; dospjeti >dospijem; grijati >grijem; kriti >krijem; liti >lijem; nabiti >nabijem; obiti >objiem; odbiti >odbijem; piti > pijem;

pobiti >pobijem; pribiti >pribijem; probiti >probijem; razbiti >razbijem; sijati >sijem; smijati se >smijem se; smjeti >smijem; suzbiti >suzbijem; ubiti >ubijem; zabit >zabijem, zbiti >zbijem; šiti >šijem; štiti (čitati) >štijem; umjeti >umijem; vijjati/viti >vijem;

m Primjerice "piti":
a) pijem, piješ, pije, pijemo, pijete, piju;
b) pijen; c) pijenje.

"I kod nas se nekada pisalo sgusnut, prositba, srbski i t.d. a igovaralo se zgusnut, prosidba, srpski. To je tako kod nas trajalo sve do Vuka Karadžića"; Milija Stanić i Damjan Moračić: Jezično pravopisni savetnik; IRO "RAD" Beograd 1981. str. 206.

PISMO PRIJATELJU U PLAVE PLANINE (1)

Prof. Zlatko Tomičić

Dragi prijatelju, bio sam jako zauzet 50 dana. Od 5. svibnja do 25. lipnja pisao sam novi roman. To je "Božanski ljubavnik" u kojem je glavni junak tibetanski lama Drukpa Kunlej, koji je živio u 15. i 16. stoljeću i umro u 115. godini života. On je povijesna ličnost. Natipkao sam oko 350 stranica.

Taj je roman ustvari nastavak romana "Tajanstvena ruža" koji se događa u Kini u 13. stoljeću i glavni junak je Hrvat Marko Polo. Taj roman objavio je nakladnik "Ceres" iz Zagreba. Izašao je u veljači ove godine. Ima dva toma, to su dvije omašne knjige s ukupno 904 stranice. U četvrtak 1. srpnja bit će predstavljanje te knjige u Europskom domu u Zagrebu. Govorit će o toj knjizi prof. Đuro Vidmarović i prof. Ivan Savić, osim mene i urednika Drage Dumančića.

Pisao sam u prošlom svojem pismu na ovom mjestu o europskoj uniji i pogiblima od nje koje nam prijete. Naši tabloidi pišu da kako se sve više približavamo toj uniji da raste broj t.zv. euroskeptika; no to nije bez razloga, sumnja je opravdana. Ali to se ne događa samo u Hrvatskoj, nego u više zemalja. "Večernji list" donio je bilješku pod naslovom "Klaus: EU opasniji je od komunizma". To je izjava češkog predsjednika Vaclava Klausea, gdje on, kako piše, izražava otvoreni skepticizam i kritičnost prema članstvu svoje zemlje u Europskoj uniji. Piše da je slično gledište izrazio nedavno u dvorani praškog Žofina. Dalje doslovce stoji ovako: "Klaus je kazao da je danas stvarna opasnost za demokraciju europska superdržava. Ona je to

opasnija što je njezin totalitarizam manje transparentan. Nova europska unifikacija, prisnažio je Klaus, opasna je za narodni identitet".

Od Haaga nema čini se goreg vruga. To je najveći zločin počinjen od Europe nad Hrvatima. Kažnjavaju nas zato što smo se branili od agresije Srba koje su ti isti haagajlije natjerali na nas. Sjećamo se dobro jedne ranije Klausove izjave kada su im dolazili oko 1990.-1991. t.zv. "međunarodnjaci", dakle u isto vrijeme kada i k nama. Bili su to Stoltenberg i Owen i slični. Oni su Čehe nagovarali da vojno napadnu Slovake, ali Česi to nisu htjeli, nego su ih potjerali. Tada su oni uspjeli nahuckati Srbijance da napadnu Hrvate.

Hrvati su s razlogom zabrinuti za svoju sudbinu zato što nam hoće ili oteti naše more ili, ga posve zagaditi, pretvoriti ga u naftnu baru. Jadran je hrvatsko more koje bi sada trebalo biti talijansko-slovensko more. Naša riba već i nije naša riba, susjedska je. Žele nam oduzeti i mornaricu i zrakoplovstvo. Medije i banke već nisu naše, u tuđim su rukama. Žele nam oduzeti i vodu. Kupiti kane cijelu našu obalu, a otoke su nam već počeli prodavati. Kažu da nemamo pravo na gospodarski pojas zato jer nismo u Europskoj uniji, znači da EU ima pravo otimati zemlju i more svima onima koji to nisu, koji nisu u njoj. To znači suverenitet još uvijek samostalnih država Europa ne priznaje. Loše je počelo na takav način. Nasilje uvijek završava krahom nasilnika.

Sude generalu Mirku Norcu kao ratnom zločincu zato što je obranio Gospić i Liku. I stalno se spo-

minje i nekakav Medački džep. Oni sada pretražuju i naše džepove. Tamo je stradalo nekoliko civila, no to su bili teroristi, banditi, kao što su to uvijek naoružani civili, veleizdajnici, koji napadaju legalnu vojsku svoje države. Topovima i bacačima su poubijali 400 ljudi u Lici pucajući prema Gospiću. One koji su pucali i ubijali nitko ne spominje. Kako su se oni zvali? Tko im je bio zapovjednik? Nikada se to nigdje ne spominje. A što je s onim mirnim hrvatskim civilima koji su mučki pobijeni u Širokoj Kuli, Lovincu i tako dalje, po cijeloj Lici. To se nigdje ne spominje. Samo su važni oni koji su rasparali taj džep u Medku.

Iznenadilo me kada sam pročitao članak marksističke novinarke Jelene Lovrić "Jesu li Srbi - Hrvati" s podnaslovom "Srbi ovdje nikada nisu govorili srpski, ćirilica je i hrvatsko pismo, a mnogi su veliki Hrvati etnički Srbi".

Do 20. stoljeća Srba nije bilo u Hrvatskoj. Godine 1918. tajnim dekretom pravoslavci u Hrvatskoj proglašeni su Srbima, a da ih nitko nije pitao osjećaju li se oni tako ili ne. Moj pokojni otac rođen 1905. mi je uvijek govorio da je u Lici do 1918. bio mir među katolicima (t.j. Bunjevcima) i pravoslavicima (t.j. Vlasima). No godine 1918. došla je u Hrvatsku četnička organizacija i ona je zajedno sa srpskom pravoslavnom crkvom počela stvarati novu srpsku naciju, tzv. Zapadne Srbe ili "Prečane" i huškati protiv Hrvata. I odonda nema više mira u Lici i u cijeloj Hrvatskoj i stalni je rat između jednih i drugih i pokolji i u Prvom i u Drugom svjetskom ratu, i sada, u ovom trećem hrvatsko-srpskom ratu.

ZAVNOH NIJE POSTOJAO (1)

dr. sc. Tomislav Dragun

POVOD

Učestalo zazivanje Trećeg zasjedanja Zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Hrvatske, održanog 8. i 9. svibnja 1944. godine u Topuskom, kao jednog od temelja hrvatske državnosti, posebno suvremene Republike Hrvatske, kao države, traži odgovarajući odgovor. Kanim ga i dati, kako bi se pripomoglo rasvijetliti i taj komunističko-partizanski mit, te prikazati korijene samostalne i nezavisne hrvatske države onakvima kakvi oni uistinu i jesu.

Ne će to biti odgovor Stjepanu Mesiću i njemu sličnima, i to barem iz sljedeća tri razloga:

Saveznička vojna misija

Međunarodno priznanje? Za što?

1. Od trećeg zasjedanja ZAVNOH-a protekle su pune 64 godine. Njegovi štovatelji još uvijek nisu u stanju odrediti čak niti osnovne pojmove, kao što je – na primjer – karakter toga tijela. Radi li se o državi, o parlamentu, o vladi ili nečemu drugom.

2. Za raspravu je potrebno raspolagati činjenicama i imati dovoljno znanja za protumačiti ih. Dotične osobe, međutim, ne udovoljavaju kriterijima uobičajene nužnosti. Stoga, treba raditi svoj posao, a na njih zaboraviti, ostaviti ih po strani.

3. Svejedno nije, je li netko pristataša ili osporavatelj neke društvene pojave. Navedene osobe mrze sve što je u svezi s Nezavisnom Državnom Hrvatskom, a obožavaju sve ono što bi moglo osporiti njenu opstojnost. Pragmatični obožavatelji nečega ne mogu biti ujedno i suci njegovih dosegata i odlika.

SPOZNAJE

Izložiti ćemo, u prvom redu, rezultate i spoznaje do kojih smo došli:

1. ZAVNOH nije nikakvo hrvatsko narodno predstavništvo, kamo li hrvatski parlament, dotično Hrvatski sabor,

3. ZAVNOH nije ustroj koji je donosio odluke temeljem kvalificirane nazočnosti i izjašnjavanja većine svojih članova, ma kako oni bili birani.

IZVORI

Ne želeći upasti u zamku pristranosti koristit ćemo se isključivo komunističko-partizanskom literaturom. Posebno tu mislimo na knjigu „Sabor u Topuskom“, ali ne i samo na nju.

„Treće zasjedanje Zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Hrvatske održano je u noći između 8. i 9. svibnja 1944. godine u Topuskom. ... Odmah poslije završenog Zasjedanja pristupilo se izdavanju knjige, koja je imala za cilj da obuhvati čitav povijesni tok toga Zasjedanja. ... Rukopis je poslije toga odnesen u 'Naprijedovu' štampariju u Petrovu goru. Prvo izdanje 'Sabora u Topuskom' štampano je u 5.000 primjeraka. ... Od tada je prošla nepuna godina dana. ... Knjiga 'Sabor u Topuskom' jest jedan od dokumenata, kako se je stvarala i kako je stvorena Federativna Hr-

Predsjednik AVNOJ-a dr. Ivan Ribar, Joša Rus, Marko Vujačić i Moša Pijade na zasjedanju

Za svaki slučaj: Izaslanstvo AVNOJ-a

vatske u sklopu Demokratske Federativne Jugoslavije." – Iz predgovora II. izdanju knjige „Sabor u Topuskom“, Zagreb, 20. svibnja 1945., str. 3. i 4.

Drugo izdanje knjige „Sabor u Topuskom“ izdalo je Državno nakladno poduzeće Hrvatske, a tiskano je u „Štampariji Vjesnika“ Dakle, autentično i ništa, kako bi drugovi rekli, protunarodno! Sve onako kako su to oni bilježili i prikazivali.

Vijećnici za vrijeme zasjedanja

Evo i „brojnih“ nazočnih vijećnika

OZRAČJE „SABORA“ U TOPUSKOM

Partizanska promidžba uvelike se, uvijek, oslanjala na izvikivane riječi. Ni u Topuskom drugačije nije moglo biti. Stoga ih u cijelosti navodimo:

Živio vođa naših naroda maršal Jugoslavije Josip Broz Tito!

Živjela Demokratska Federativna Jugoslavija, bratska zajednica ravnopravnih naroda!

Živio Nacionalni komitet oslobođenja Jugoslavije – jedina narodna vlada Jugoslavije!

Živjelo Antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Jugoslavije – vrhovno zakonodavno i izvršno tijelo naroda Jugoslavije!

Živjela junačka Narodno-oslobodilačka vojska Jugoslavije!

Živjelo borbeno bratstvo i jedinstvo svih naroda Jugoslavije u borbi protiv fašističkog okupatora i njegovih pomagača!

Što li bi s Hrvatskom? Ništa! Nisu na nju istina zaboravili, ali posve je nešto drugo, je li ona išta značila u odnosu na Jugoslaviju. Konačan izbor je bila Jugoslavija, a ne nekakva samostalna i nezavisna hrvatska država.

Proizlazi kako u Topuskom:

1. Nije bilo ni slova o hrvatskoj Hrvatskoj, kamo li o njejoj samostalnosti, nezavisnosti i državnosti. Mogla je postojati jedino kao zemljopisni pojam:

„U dvorani je zavladao svečano raspoloženje, kada je čvrstim korakom ušao vod vojnika sa zastavom. Vijećnici i publika odaju počast zastavi. Glazba intonira „Lijepu našu“.

– „Sabor u Topuskom“, Isto, str. 19

2. Na slikama priloženim u knjizi nije vidljiv dovoljno velik prostor na koji bi mogao ući taj vod vojnika sa zastavom. Nije, isto tako, poznato o kakvoj je zastavi riječ. Teško da bi to mogla biti hrvatska zastava.

3. „Glazba intonira 'Lijepu našu'." Na slikama priloženim u knjizi glazbenici nisu vidljivi. Teško da bi fotografi mogli propustiti taj trenutak, ako je zaista postojao.

4. „Glazba intonira 'Lijepu našu'." Ni riječi o tome da bi

se moglo raditi o hrvatskoj državnoj himni, jasno uz logičnu pretpostavku da „Lijepa naša“ uopće i nije intonirana.

Dvorana u kojoj je održavano III. zasjedanje ZAVNOH-a bila je na odgovarajući način dekorirana. Na počasnom mjestu stajala je Staljinova slika, a ispod nje crvena zastava sa srpom i čekićem. Sa strane poznati tekst: „Živio vođa sovjetskih naroda, vrhovni komandant Crvene Armije, genijalni vojskovođa Staljin!“

Boljševizam i staljinizam. O državotvornom hrvatstvu ni riječi.

Treće zasjedanja ZAVNOH-a u Topuskom ničim nije odavalo da bi se tu moglo raditi o hrvatskom državotvornom skupu. Pače, očit je bio moto: „U Jugoslaviju slijedeći naputke Druga Staljina.“

Dekoracije na zidovima dvorane, u kojoj je održano III. zasjedanje ZAVNOH-a

Antifašisti su za demokraciju? Da, ali uvijek pod vodstvom Druga Staljina.

64 GODINE OD BITKE KOD OBOROVA - 29. III. 1944. (4)

TIJEK BORBE (1)

Štab Posavskog partizanskog odreda nije te noći ni tog jutra, 29. III, ni trenutka puštao s oka 300 neprijateljskih vojnika: Nijemaca, Čerkeza i ustaša, koji su u rane jutarnje sate nastupali prema položajima odreda.

Prvi naiđu biciklisti. Opazio ih je mitraljezac Vid Habitor. I on i drugi se začude. Kud će s biciklima, da im je znati. Na ove mitraljeske cijevi?

Borci stegnu oružje i nanišane. Pustit će ih sasvim blizu, odluče. Na desetak koraka.

Bila je to neprijateljska izvidnica. U plavim uniformama. Bicikle su vukli kraj sebe, a oni su išli pored njih pješice. Vatra iz mitraljeza i iz pušaka, koju otvoriše partizani, za čas počisti cestu. Netko je pao mrtav, a netko se skotrljao u grabu.

No, partizani nisu izlazili iz svojih zaklona. Biciklisti nisu bili sami. Odmah iza njih je nastupila jedinica u streljačkom lancu. Jedna desetina prve čete odreda, koja se nalazila na najjisturenijem dijelu fronta, otvori na ove vatru. Neprijatelj odgovori. Tako nastade borba. Ta ne potraje dugo. Za čas se javi neprijatelj s desne obale Save i jakom mitraljeskom vatrom napadne desetinu s bočne strane. Prva četa se zadrži na položajima i prihvati borbu s neprijateljem koji je pridolazio i bivao sve jači i jači. Na desnom krilu nalazila se je II četa. I na nju je neprijatelj izvršio napad. Međutim, II četa, pod komandom komandira Mije Jurkeza i komesara Đure Sraca, poslije

kratkog otpora, vidjevši da neće moći odoljeti napadima, odstupi, povuče se i prebaci na sektor sela Obedišća, preko potoka Zelina između Ježeva i Prečeca.

Time borba za drugu četu nije bila završena.

Neprijatelj, tek što se provukla kroz otvor, obaspe je jakom minobacačkom vatrom. Znao je gdje se smjestila, pa je tukao tačno u taj šumarak. Istovremeno je četa primijetila veliku kolumnu Čerkeza, kako se kreću cestom Trebovac – Oborovo. Četa je vidjela i one Čerkeze, koji su se nalazili na položajima, ali daleko od čete. Stezali su obruč oko Oborova, dok je četa već bila izvan njega.

Tada se četa razdijeli na dva dijela. Jedna krene prema selu Črncu u pravcu Dugog Sela. Tamo sačeka noć, pa se u noći prebaci u Ježevo. Neki partizani odoše svojim kućama, jer su bili rodnom iz obližnji sela. Grupa od 15 partizana II čete prebacila se u šumu Šiškovo.

Prva četa, na čelu s komandantom Stjepanom Munićem iz Oborovskih Novaka, i komesarom Đurom Đuraneom iz Prevlake, ostade sama na poprištu borbe, samo u teškoj situaciji, pošto joj je desno krilo ostalo otkriveno.

To se brzo pokazalo kao opasno. Neprijatelj je, osjetivši da je desno krilo I čete odreda nezaštićeno i da ne nailazi na otpor, počeo zaokruživati četu u obliku potkove. Istovremeno su na nasip Save izbili Nijemci i kre-

nuli prema centru sela Preseka, pravcem Vatrogasni dom.

Četa se povukla sjeveroistočnom stranom Preseke, ušla u Oborovo u sastav I bataljona.

Interesantno je, kako su neki borci, pa i starješine brigade i odreda, shvaćali događaje koji su slijedili, a na sva usta se o njima govorilo i dokumentiralo se da neprijatelj priprema ofanzivu na brigadu. Bilo je i takvih, koji su čak znali detalje: kad će napad uslijediti, s koliko snaga, tko i kojim pravcima, s kakvim naoružanjem.

Uza sve to komandant I bataljona II Moslavačke brigade Ivan Cindrić jako se začudio i iznenadio, kad je neprijatelj s desne obale rijeke Save tog jutra, 29. III, na njega i na njegovu pratnju otvorio mitraljesku vatru, u času kad je obilazio položaje bataljona na samom nasipu rijeke.

Nasip uz rijeku Savu kod Oborova

Izvor: „Bitka kod Oborova“, Milan Brunović i Tomo Sović, Udruženje boraca NOR Općine Dugo Selo, 1965., str. 89. do 91.

OBOROVO 1900 - 1925 (3)

vič. Stjepan Levanić, župnik u Oborovu

ZAJEDNIŠTVO I NAP- REDAK (1)

Svećenik Ante Abjanović imenovan je župnikom župe Sv. Jurja i Jakova Ap. Oborovo od nadbiskupa zagrebačkoga Dr. Jurja Posilovića 23. travnja 1902. godine. Ovo su prve njegove u spomenici upisane riječi:

„Spomenica župe Oborovo je nastavljena od g. 1901.“

Riječ u prethodnoj rečenici „nastavljena“ vjerojatno označava i prethodnu spomenicu pisanu na latinskom ili u početku latinskom, a potom hrvatskom jeziku. U župnim uredima u sjevernoj Hrvatskoj je umjesto starohrvatskoga jezika upotrebljavanog u južnoj Hrvatskoj upotrebljavan latinski jezik. Mudrac reče: „Što vidiš, piši, što zapišeš svjedočan-

stvo je tebi, a put drugima!“

Župa Oborovo bila je pod patronažom grofa Aleksandra Erdedyja. Uslijed rasprodaje zemljišta pokrenula je župa „liberae collationis Ordinarii“, tj. skupljanje novca za obnovu crkve vrlo zapuštene, kao građevine. Dio prikupljenih novčanih sredstava župa posjeduje u „Zemaljskoj blagajni“ među općim položajima, što je bilo izvjesno osiguranje „crkve i župnog stana“. Takovu preuzima 7. ožujka 1901. svećenik Ante Abjanović.

Dana 18. rujna 1901. godine stanovništvo doživljava poplavu, što se nije očekivalo, jer voda je poplavila desnu stranu Save, a nasip u Oborovu je bio vrlo visok. Po njemu ni krave nisu smjele travu pasti, kako ga ne bi oštetile. Jedino crkva i župni dvor su bili na suhome zemljištu, nadmorske visine nešto višem od ostalog prostora. U spomenici stoji upisano:

„Takove poplave nije bilo već šezdeset godina.“

Ljudi su se čamcima vozili na župno dvorište. Poplava je trajala „4 do 5“ dana. Uništeni su nasipi na tri mjesta. Do Božića iste godine, radi nemogućnosti obnavljanja nasipa, bile su još dvije poplave. Nasipi su obnovljeni u proljeće 1902.

godine u duljini od dva kilometra od Oborova do Prevlake. Vrijednost obnove je bila 15.000 forinti, odnosno 30.000 kruna. Vlada je poklonila za ovaj posao samo 3.000 forinti.

U mjesecu rujnu 1902. počelo se graditi novu školsku zgradu s jednim katom u Oborovu, a dovršena je 1903. godine. U prizemlju su smještene učionice za djecu, a na katu je izgrađen stambeni prostor za učitelje.

Istih godina, usprkos napretku, dio se ljudi počeo seliti u Ameriku, te šalje svojim rođacima, kao i Crkvi, na dar lijepu svotu novca. Rečenica upisana u spomenici opisuje Oborovljane u Americi:

„Tko je doma marljiv, i tamo u Americi lijepo uspijeva, a tko ne valja doma, ne valja ni drugdje“.

Godine 1902. dne 25. svibnja osnovana je u Oborovu pod pokroviteljstvom Dr. Andrije Jagatića, kanonika sarajevskog, a kasnije superiora milosrdnih sestara u Zagrebu, „Seljačka banka“ po Reiffeisenovom sustavu pod nazivom „Hrvatska seljačka zadruža u Oborovu“ u svrhu da se i „sirota uz manje kamate“ može novcem pomoći, kako bi se iz ovog prostora maknulo ljude koji su novac posuđivali ljudima s „lihvarskim kamatama“. Na ovakvim uspjesima valja zahvaliti trudu dobrih ljudi koji se okupiše na „Prvom katoličkom kongresu hrvatskom u Zagrebu 1900. godine“.

„U godini 1904. podignuto je raspelo u Gornjem Oborovu uz nasip kanala iz Save u Črncu ili iz Črnca, odnosno livada u Savu.“

Raspelo uz rijeku Savu u Oborovu podignuto 1904. g.

NIKADA DOVRŠENA PRIČA: ŠUBIĆI, FRANKOPANI I ZRINSKI (3)

Darko pl. Prebeg, Čakovec

KNEZOVI BRIBIRSKI

Povijest loze župana i knezova bibrirskih, od 14. st. (1311.) definitivno i službeno znanih i zvanih Šubići (Subhithi, Subigi, Subich, Subych...), predstavlja onaj tipičan primjer razvoja hrvatskog

1-16 Bibrirska glavica

plemstva tijekom srednjovjekovne ugarsko-hrvatske kraljevine. Oni pravi pak izvorni korijeni njihovi, odakle su točno pristigli i kako su se tada točno zvali, ostade do današnjih dana još uvijek nerazjašnjenim povijesnim misterijem. Od malih i gotovo nepoznatih župana zabačenog gradića Bribira sredine 12. st. oni se polako uspinju na hijerarhijskoj ljestvici ondašnje vlasti, prolazeći postepeno kroz hrvatsku knešku i bansku nasljednu čast, sve do svojih odista impozantnih vladarskih vrhunaca u posljednjim desetljećima 13. i prvim desetljećima 14. st. Tada postaju gotovo potpuno neovisni vladari, neprikosnoveno gospodareći og-

romnim teritorijima Hrvatskog Kraljevstva, Bosne i Huma. Niti njihov utjecaj unutar ondašnje međunarodne politike ne bijaše nimalo zanemariv. Iako su na svjetskoj povijesnoj sceni u onom svom vrlo moćnom i značajnom obliku bivstvovali tek tristotinjak godina, što za ono vrijeme i ne bijaše baš previše dugo razdoblje, ipak su za sobom ostavili neizbrisivi trag u tradiciji stalnog njegovanja rodoljubnog odnosa spram svoje oduvijek matične domovine Hrvatske. Također, upravo su se iz njihove loze vremenom razvile i neke druge geneološke grane, a koje su kasnije također imale vrlo značajnu ulogu u hrvatskoj i ugarskoj povijesti, čak i mnogo šire. O tome će mnogo više biti riječi u nekom od slijedećih nastavaka.

Povijesno se pak kao priznata kolijevka ove buduće iznimno velike i moćne plemićke obitelji, starohrvatska Bibrirska županija sa svojim tvrdom Bribirgradom, po prvputa spominje još sredinom 10. st. u onom

već spomenutom djelu Constantina Porphirogenetesa (č. Konstantin Porfirogenet), "De administrando Imperio". Pojedini se pak članovi te bibrirske obitelji počinju spominjati imenima svojim tek nekih stotinjak godina kasnije, ali izrekom još uvijek ne kao Šubići iako zasigurno to tada već bijahu, jer ona postojaše plemenski rodovi. Kažu opet neka druga povijesna vrela, kako su Bibrirci svi redom svojim izvornim praporijeklom, ustvari iz sela Jošana u ličkoj županiji. Zato neki stariji povjesničari (Ferdo Šišić) smatraju, kako su oni ustvari imali dvije svoje prapostojbine, ličku i bibrirsku (možda Ostrovica i Bibrir?). Njihov povijesni uspon započinje unutar procesa jačanja tadašnjih velikaških porodica i feudalizacijom hrvatskog društva. Neki od stručnjaka na tu temu smatraju, kako je jedna od grana iz obitelji Šubića uspjela još u 11. st. steći nasljedno pravo župana ličke županije. Upravo je to pravo bilo kamen temeljac uspona svih budućih hrvatskih i slavonskih velikaških obitelji. Razgovarajući s nekim znanim povjesničarima iz Dalmacije na tu

temu, rečeno mi je kako se danas smatra mogućim, da je vjerojatno jedno od najstarijih sjedišta obitelji Šubića, ipak bilo to današnje selo Jošan (?), onda u već spomenutoj ličkoj županiji.

1-17 Glavni ulaz u Varvariu (Bibrir)

1-18 Bribirska glavica

Odatle ustvari počinje njihovo svekoliko naseljavanje po čitavoj Hrvatskoj i Dalmaciji. Nalazimo ih tako kasnijih stoljeća i u gradu Zadru, gdje je Jakob Šubić postao prvi admiral mornarice kralja Ljudevita I. No, ipak je sve te ostale Šubiće izrazito zasjenila ona porodična grana, koja je stekla nasljednu župansku čast u gradu Bribiru i starohrvatskoj županiji bribirskoj.

Područje je to između Vranskog jezera, rijeke Krke (starorimski naziv je Titius) te njezinih prelijepih slapova u Skradinskom buku. Pleme je Šubića tu od pamtivijeka bilo na okupu te biralo svoje starješine, obiteljske župane. Za prvo službeno povijesno spominjanje plemenite loze Bribiraca (Nobiles de Breberio) mogu se uzeti godine 1062. i 1069., kada se u starim listinama navodi župan bribirski (berberisticus iupanus) imenom Budislav (ili Budić, Budiz, Budec), tada posteljni (postelnic) hrvatskog kralja Petra Krešimira IV. Upravo mi se iz toga podatka čini kako je rod već onda bio značajno moćan, vojno i politički. Pa nije se onda baš svatko mogao družiti s kraljevskim osobama. Potom se oko godine 1070. spominje kao župan

bribirski neki Crmenik (Comenik, Cermenic), a potom i ujak kralja Dmitra Zvonimira, župan Stresinja (1078-1089., Stresinna, Streso, Strašinja, Stršinja, Stresača). On također moraše poznavati svoga suvremenika i posljednjeg hrvatskog kralja od kuće Držislavovića, Stjepana II. Preostali povijesni izvori nam nažalost baš ništa nisu ostavili na uvid, kako bi eventualno nešto više znali o tim osobama. No, uzevši svakako u obzir, kako su članovi roda očigledno obnašali vrlo važne dvorske i ostale položaje, zasigurno bijahu već onda i moćni i imućni. Jer, jedino su takve u svojoj sviti uvažavale kraljevske osobe. Od godine 1080. novim županom postade sin župana Stresinja imenom Dujmo (Filipus de Stresinna), do 1086. prior splitski. Njegov brat bi Vukilo (ili Vlčina,

1-20 Skradin dvor Pavla I. Šubića u 14.st.

1-19 Ostrovica danas panorama

Vlachizo), kojega neki stariji povijesničari drže ocem onoga u povijesti prvog spomenutog kao Šubića, Mrmonje (Marmogniam Subithorum, Marmonja), iako se najvjerojatnije tada čitav njegov rod nazivao "Banići" (možda po nekom pretku banu (?), što opet otvara razne mogućnosti razmišljanja), bijaše bribirskim županom do godine 1100. te vojvoda sve vojske od plemena Šubića. Godine 1102. kada je sklopljena "pacta conventa", poznati onaj povijesni (i štetni) ugovor između hrvatskog plemstva i ugarskog kralja Kolomana Arpadovića o međusobnoj državnoj suradnji, službeno kao bribirskog župana susrećemo i Mrmonju, koji je u ime svoga plemena Šubića priznao novog hrvatskog kralja. Tako je upravo on, u ime svoga cijeloga roda kao i neki drugi rodovi hrvatski, tada od kralja Kolomana dobio potvrdu svih svojih starih plemenskih privilegija. Prvenstveno se to odnosilo na uživanje i doživotno posjedovanje njihova plemićkog zemljišta u županiji Bribirskoj. Tako se eto i rod Šubića povijesno ubraja među onih prvotnih dvanaest hrvatskih plemena, koja su od pradavnina obnašala čast župana izbornika i koji su jedini imali pravo birali hrvatske

kraljeve. Šubići su se također ubrajali i među onih šest najmoćnijih plemena od kojih su se birali banovi i kraljevi hrvatski. Da spomenem i ona ostala vrlo plemena, Kačići, Kukari, Svačići, Čudomirići i Mogorovići.

Dakle, pouzdano se povijesno zna, kako je godine 1102. župan bibrirski Mrmonja osobno sudjelovao pri izboru Kolomana Arpadovića za novog hrvatskoga kralja. Od tada su članovi njegove kuće i roda imali trajnu obvezu dati kralju u slučaju rata trideset svojih odlično opremljenih i ratovanju vičnih konjanika. Iste su do onda granične rijeke Drave morali sami plaćati, a u Ugarskoj (preko rijeke Drave) oni bijahu na kraljev trošak. No, onu najvjerovatnije točniju geneološku liniju bibrirske grane budućih Šubića moguće je preciznije pratiti tek od sredine 12. st., u vrijeme kralja Gejze II. i čuvenog hrvatskog bana Beluša ili još točnije od godine 1160. (po V. Klaiću) ili 1164. (po I. Kukuljeviću Sakcinskom), kada na čelu obitelji vlada bibrirski župan imenom Bogdanica (ili Bogdan, Bogdanac). On podupire izgradnju crkava i franjevačkih samostana u Bribiru i Skradinu, vrlo je značajan gospodarski reformator. Također je zanimljivo spomenuti, kako je obiteljsko (ili rodovsko) ime (danas prezime) moglo bilo i Bibriršćići (Berberistich, Berberestiti). Njihov se danas puno poznatiji oblik imena roda "Šubići" ustvari prvotno pojavlju nekih stoidvadeset godina kasnije, točnije oko 1182. godine, kada se među plemićima iz zadarske okolice spominje izvjesni "nobiles Tolimir, filius Stephani Subjci" ili po naški Tolimir Stjepanov Šubić. Najvjerojatnije to bijaše sasvim osobno ime nekog viđenijeg člana roda, koje je iz određenih nji-

ma važnih razloga povijesti ostao znanim. U starih se Hrvata svako pleme dijelilo u više koljena s više ili manje kuća (domusa) i članova, a na čelu koje svake stajaše rodovski starješina. Svaka je od tih kuća imala svoju djevodovinu (patrimonium). U svakom je pak plemenu jedna kuća uvijek davala plemenskog starješinu (kasnije župana). U plemenu Šubića to bijaše kuća već spomenutih Banića, izgleda tada već uglednija i jača od ostalih takvih. Oni držaše grad Bribir, svetište čitava plemena te zastupaše svoje pleme pri kraljevskom vijeću i sudu. Već od onih najdavnijih vremena obnašale čast župana i ubrajaše se među više plemstvo hrvatskog kraljevstva (principes regni). Za pretpostaviti je, kako je uz svoj županijski grad svaka od obitelji vremenom imala svoje vlastite više ili manje utvrđene dvorce (curtes), primjerice kao stari grad Ostrovicu. No, vratimo se k njihovoj genealogiji. Za vrijeme bizantske vladavine cara Emanuela Komnena (1168-1180.), Bibrirci zadržavaju svoju vlast u bibrirskoj županiji. Na čelu je „Iuppanus Mirozlaus filius Bogdanazi" tj. župan Miroslav I., sin i nasljednik župana Bogdanca. Župan se Miroslav I. tako nalazio među odličnicima koje je povijesno poznati bizantski vojvoda Rogerije, sin Slovinjina (vojvode Hrvatske i Dalmacije u vrijeme vrlo dvanaestogodišnje bizantske vladavine na tim područjima, 1168-1180.) rado okupljao oko sebe. Bijaše on i pratnja kneza Mavra, kojeg je u Hrvatsku poslao osobno kralj Bela III. uspostaviti ponovni suverenitet kraljevske kuće Arpadovića. Njemu je očigledno i vojno pomogao Miroslav I. godine 1182. U Miroslavovo vrijeme vladavine bibrirskom županijom (1179-1184.), županska je vlast već

bila čvrsto ukorijenjena u poprilično tada razgranatoj obitelji Šubića. Župan je Miroslav I. tako bio prvim vijećnikom i savjetnikom kneza Mavra te tako čestim gostom i ugarskog kraljevskog dvora. A ozbiljniji povjesničari toga razdoblja smatraju, kako upravo godinu 1193. možemo sa velikom sigurnošću smatrati nekakvim prapočetkom nastajanja hrvatskog velikaškog staleža i plemićkog društvenog sloja. Ponaјprije je kralj Bela III. Arpadović darovao krčkom knezu Bartolomeju ili Bartolu (kasnije su knezovi Krčki postali još više povijesno poznati kao Frankopani) Modrušku županiju u doživotno i nasljedno kneštvo. A Miroslav I. još je godine 1180. od istoga kralja primio Bibrirsku županiju u zaleđu grada Šibenika. On zadržava svoj vladajući položaj i pri ponovnoj uspostavi vlasti kuće Arpadovića, kasnije nakon te godine, time da je još povrh dobiva u trajno nasljedstvo. Vodički pak župan, povijesno vrlo znani hrvatski plemić Stjepan Babonić od kralja dobiva zemlju između rijeka Une i Sane. Taj je postupak kralja Bele III. ujedno značio vrlo veliku društvenu i hijerarhijsku promjenu u vlasti. Krajem 12. st. župani postaju izravni kraljevi podčinjeni, čime ne odgovaraju više svojim rodovima na plemenskim skupštinama već jedino svom izabranom kralju. Oni tako postaju knezovima. Također, prijašnji plemićki župni gradovi postaju kraljevskim. Čitave porodice tada postaju kneževskim, a županije su im nasljedne ovisno o njihovoj lojalnosti zakonitom kralju. Naravno, istodobno se ističu i druge hrvatske velikaške obitelji, primjerice gospodar Omiša knezovi Kačići te gospodar Cetine knez Domald (kasnije knezovi Nelipići ili Nelipčići). Sve su te obitelji počele

odlučivati o daljnjoj sudbini Hrvatske i kasnije Bosne. Početkom 13. st. ti se velikaši stalno bore za prevlast, a u njihove se međusobne obračune miješaju i kraljevi.

Miroslavov sin, mladi Grgur II. bijaše godine 1200. član pratnje hercega Andrije (kasnije hrvatskog kralja Andrije II.), kada je ovaj podigao vojsku na brata svoga i kralja Emerika po smrti oca im Bele IV. (1196.). Odmah je uz Grgura II. i brat mu mladi Stjepan I. Knez je Grgur II. imao dva sina, Pribinju (ili Prvicu) kneza bribirskog godine 1197. i Mar-

ka, kneza bribirskog 1200. godine. Grgur II. (1184-1234.) bijaše prvi iz svoje vjerojatno kneške obitelji, koji u skladu sa modernim prilikama svoga vremena i pod utjecajem ugarske terminologije, odbacuje starinski vladarski naziv župan (iupanus) i prihvaća zapadni naziv grof (comes) odnosno po hrvatskim mjerilima ondašnju plemićku titulu "knez". Miroslav I. dakle bijaše posljednjim županom bri-

1-21 Dio stare Bribirske županije

birskim, a Grgur II. tako postaje prvi knez Bribirski!

OSVRT IZ EKO SELA PODGORE (1)

Siniša Stevović, Žabljak (Crna Gora) Razvojno kulturno informacijski centar "MOST"

Predpostavke koje smo imali o teškom životu na selu nijesu bile ni približne onom što smo dobili posle izlaska na teren. Podijeljeno, osiromašeno, napušteno, ispolitizovano, zloupotrijebljeno, iskorišćeno, učmalo, ali još uvijek po svom potencijalu i ljepoti jedinstveno... Trend se vidio u prelijepoj seriji "Vratite se rode" skoro se preslikava u eko selu Podgora. Baranda ima biznismene koji joj žele seosku deponiju, Podgora ima svoje koncesionare koji joj umjesto naknade godinama sve uzimaju i ostavljaju samo probleme, ovih dana pojavili su se i novi uzurpatori...

Da bi se vratile rode mora se vratiti život, da bi selo bilo eko mora se puno toga uraditi i promijeniti. Ono što želimo da postignemo u Podgori u potpunoj je suprotnosti razvoju koji se danas

sprovodi u Crnoj Gori, razvoj predviđen samo kompanijama, prodaji vjekovnih ognjišta, izgradnja spavaonica za masovni turizam, sve pride pretumbano, korumpirano, centralizovano, i ispolitizovano.

vano. Ako hoćete traktor na kredit morate biti partijski aktivista, ako hoćete podršku morate da pričate kako se to od vas očekuje, sa ovakvim pravilima ponašanja se ne ide u Evropu već nazad mnogo gore od jednopartijskog sistema.

U Crnoj Gori trenutno nema ni jednog argumenta kojim bi se mladi čovjek ubijedio da odpoč-

ne život na selu, budžeti dva resorna ministarstva (poljoprivreda, ekologija i turizam) su apsolutno nedovoljni, programski i strateški pristup je neprikladan s obzirom na njihovu važnost.

Ako mislimo da obezbijedimo ukupnu ekonomsku i ekološku održivost za Crnu Goru, to neće biti moguće bez njenog osnovnog prirodnog zaledja – sela, bez značajnije proizvodnje hrane, domaćinstava – farmi, novih usluga, seoskog turizma...

Održivost neće biti realna ukoliko ne smanjimo uvoznu zavisnost, prevashodno hrane, i kroz turizam povećamo plasman domaćih proizvoda.

Trenutno postoje prevelike razlike u odnosu na potrebe i projekcije razvoja Crne Gore.

Podsjetiću da smo pogrešnom ekonomskom politikom posljednjih pola vijeka došli u skoro bezizlaznu situaciju. Život u crnogorskom selu postao je nemoguć,

zadržao se samo zahvaljujući

malom broju starijih domaćinstava koji su uspjeli da održe makar biološki opstanak u njima.

Da bi se stvorio balans, održivi razvoj, očuvala priroda, omogućio ravnomjeran razvoj, smanjile socijalne razlike, regionalne razlike, smanjila nezaposlenost, raseljavanje stanov-

ništva (posebno sa sjevera), spriječilo stvaranje siromašne prenaseljene Podgorice, mora se mnogo, mnogo više uraditi na prevazilaženju razlika.

Ovaj sociološki fenomen postoji u Evropi, ali Evropa se snažnim mjerama suprostavlja jer je svjesna negativnih posljedica po njenu ekonomiju.

ROBIJAŠKI ZAPISI JULIUSA BARANOVSKOG (3)

Ulomci iz knjige: Julius Baranovski – ZATVORSKA I SIBIRSKA SJEĆANJA (1926-1957), Stvarnost, Zagreb, 1980.

Razlozi:

Nakon promjene hrvatskog Kaznenog zakona istragu će voditi Državno odvjetništvo, a ne sud.

Evo primjera koji pokazuje kamo to vodi.

Ovu knjigu posvećujem borcima za slobodu i socijalizam

Autor

Institut VT završio sam za četiri godine. Postao sam šumarski inženjer. Za nekoliko mjeseci spremio sam i diplomski rad.

Uz sve učenje izvršavao sam i partijske zadatke. Na Institutu sam bio izabran najprije za člana, a kasnije i za sekretara partijskog komiteta.

Nekako je u to doba, kad sam bio na trećoj godini studija, došla odluka Sovjeta ministara SSSR-a i Centralnog komiteta Partije prema kojoj svi učenici i studenti, bez obzira na to u kom se razredu ili semestru nalaze, moraju ponovno položiti sve ispite škola i tečajeva koje su već prije polagali.

Ta je odluka donesena zato što se osjećalo da iz škola dolazi dosta slabih stručnjaka jer su završavali takozvano ekspresno školovanje.

Na tim ponovnim ispitima – koji su bili obavezni za sve – otpalo je oko 50 posto studenata sa fakulteta, jer nisu pokazali znanje koje se tražilo. Bio sam među onima koji su uspješno položili te ispite.

Tako su mi brzo promicali dani u svim tim godinama provedenim od 1929. do 1937. na slobodi u Sovjetskom Savezu.

Diplomirao sam 1935. godine.

* * *

Već od kraja 1934. godine, dok sam još bio u Moskvi, čuo sam i vidio mnogo toga što čovjeka može uznemiriti. Pratio sam napise u „Pravdi“ i u „Izvjestijama“. Na partijskim sastancima stalno su nam objašnjavali da neprijatelj ne miruje i da se kapitalizam nije odrekao želje da uništi prvu zemlju socijalizma.

Događalo se da sam i sam držao takve referate.

Govorilo se i pisalo da ima aktivnih izdajnika domovine koje treg-

ba likvidirati. Otkrivene su i pojedine zavjere narodnih neprijatelja. Naročito nakon ubojstva Kirova u Smoljnom, pred kraj 1934. kada su uhapšeni mnogi osumnjičeni izdajnici i teroristi.

Pamtim mnoge članke u novinama iz 1935. godine i saopćenja sa sastanaka. Zinovjev i Kamenjev svima poznati revolucionari i stari boljševici iz Lenjinova razdoblja, bili su osuđeni na robiju. Pričalo se i o priznanju Zinovjeva da je svojim djelovanjem kriv za anarhizam mladih. U ljeto 1936. Zinovjev i Kamenjev su s velikom grupom ponovo izvedeni pred sud, ovaj put je osuda bila na smrt.

Spominjem ovo zato što me, koliko se sjećam, tada još sve to nije posebno uznemiravalo.

* * *

Negdje početkom 1937. godine, kad sam se već preselio u Kalinjin, neugodno me je iznenadilo saopćenje da su osuđeni novi „izdajnici naroda“, špijuni i zavjerenici, među njima i Radek. Osuđeni su bili također Pjatkov, Sokoljnikov i drugi (ukupno njih sedamnaest). Druge nisam dobro znao, ali za Radeka, koji je bio Poljak i stari komunist, nisam

mogao povjerovati da bi on izdao o svoje ideale i Partiju.

Privremeno zatišje bilo je narušeno.

Počela je velika hajka koju su brzo svi osjetili. Sve me to počelo zaokupljati da više nisam uspijevao odagnati najcrnije slutnje i nemir. Ljudi su se pitali što se to događa.

* * *

Tu, 1937. godinu u Kalinjinu nikad neću zaboraviti: mnogi su ljudi jednostavno prekonoc nestajali. Radnici bi došli ujutro na posao i vidjeli da njihovog druga nema, da nema nekolicine iz nekog drugog pogona. Začas bi se proširili glasovi da je uhapšen taj i taj, a sekretari partijskih organizacija i nekih iz NKVD-a objašnjavali bi, obično u podne na sastanku sazvanom za sve, da su „uhapšeni narodni izdajnici“, da je postignut „još jedan veliki uspjeh u razračunavanju s neprijateljima sovjetskog društva“.

* * *

Nadao sam se, naposljetku, da ću biti pošteđen i zato jer sam u duši još vjerovao da sovjetski organi ne hapse nevine ljude, pa prema tome nemam nikakvih razloga da strahujem za sebe.

Ali, bila je to kobna iluzija.

* * *

Jednog jutra, kad sam se vratio s pauze, primijetio sam da su mi sve ladice u stolu ispremetane i da je, vjerojatno, netko iz NKVD-a nešto tražio u njima. Svi papiri bili su ispremiješani, nisu se ni potrudili da ih slože. To me silno uznemirilo. Javio sam se odmah zamjeniku predsjednika drugu Devjotkinu, s kojim sam bio prilično blizak.

* * *

Ali se Devjotkin nije zaustavljao.

Čudio sam se, eto, gotovo mi se rugao, što su uhapsili Livšica i predsjednika Gradskog sovjeta, a nije mi poznato da je već uhapšeno mnogo tisuća potpuno nevinih i najodanijih ljudi sovjetskoj vlasti?! Samo jučer, tvrdio je Devjotkin, u toku noći, načelnik uprave III odjeljenja NKVD-a uhapsio je više od 400 ljudi u susjednom rajonu!

Optužio je rajonske organe NKVD-a da slabo rade na pronalaganju narodnih neprijatelja i pošao da im pokaže kako ih treba otkrivati. Radi toga je mobilizirao sve teretne automobile u rajonu i s njima pošao noću u prvo selo. Tamo je istjerao iz kuća sve seljake-kolhoznike, utovarivao ih u kamione koliko je stalo i dovezao te nesretne ljude u kalinjinski zatvor.

Sve ih je optužio kao narodne neprijatelje!

Djeca Baranovskoga, trogodišnja Valja i sedmogodišnji Volodja snimljeni 1937. godine, u doba kad je Baranovski uhapšen. Još i danas žive u Sibiru.

* * *

Sjednicu je otvorio Pitkovski i objasnio dnevni red. Prije nego

što je prešao na rad, provjeravao je jesu li stigli svi koji su trebali prisustvovati sjednici. Kada je pogledom došao do mene, odjednom me zapitao:

„Imate li vi, Baranovski, danas na prezidiju neki predmet za rješavanje?“

„Nemam“ – odgovorio sam.

„Onda vas molim da napustite sjednicu.“

Noge su mi se odsjekle. Bio sam teško pogođen tim neuobičajenim postupkom, jer sam bio svjestan da po dužnosti moram prisustvovati takvoj sjednici bez obzira na to imam li neka pitanja za rješavanje ili ne.

Najzad, shvatio sam: počelo je.

* * *

Iz kina smo se vratili dosta kasno, oko 11 sati. Bilo je ljeto. Nisam htio popiti ni čaj koji smo redovno pili prije spavanja. Skinuo sam se, ostao u sportskim gaćicama i šetao, šetao, šetao ... onda sam sjeo na divan i počeo čitati novine.

* * *

Čitao sam novine ležeći na divanu. Već su prošla dva sata po ponoći.

* * *

U takvom razmišljanju prekinulo me tiho kucanje na vratima. Protrnuo sam. Prvo sam pomislio da mi se to samo pričini, ali uskoro je kucanje postalo jače.

„Tko je?“

Čuo sam tihi odgovor upravitelja naše stambene zgrade Isakova:

„Otvorite, ja sam.“

(str. 18-35)

RAZLIKOVNI RJEČNIK IZMEĐU HRVATSKOG JEZIKA I SRPSKOG JEZIKA (12. dio)

HRVATSKI JEZIK

SRPSKI JEZIK

vreća; vrećica	džak, vreća; kesa
vesta	džemper
lončić za kavu	džezva, ibrik
jetra	džigerica, jetra (isto i džigerice, jetra pl. tantum)
čavao, čavlić	ekser, ekserčić
osjećajan	emotivan
Europa, europski, europeizacija	Evropa, evropski, evropeizacija
fajrunt	fajront
krivotvorina	falsifikat
krivotvoren, falsificiran	falsifikovan, krivotvoren (naročito: krivotvorene novčanice, a falsifikovana dokumenta)
bojano jaje: Jaje bojano u lučini...	farbano jaje, (bojeno jaje): Jaje farbano u lukovini...
traperice, (jeans, texas)	farmerice, (džins, teksas)
traperice	farmerke, farmerice
pročelje	fasada
gnjetao	fazan
veljča (češki: unor)	februar
podlistak	feljton
ladica	fijoka (mađ), ali zamrzivač sa fijokama = ladičar
fila	fil
podružnica	filijala, ispostava, predstavništvo
financije; financirati	finansije; finansirati
financijer	finansijer
tvrtka	firma
tjelesna kultura (školski predmet)	fizičko vaspitanje
boca	flaša; (boca u slučaju "plinska boca" – koja je vjerovatno u Srbiju došla iz INA-e, hrvatskog petrohemijskog preduzeća)
bočica	flašica, bočica
tuljan	foka

LAUDONOVA LJUBAV

Dalibor Habeduš

Poziv

I ovaj put uvjerio se Laudon, da ga njegove slutnje nisu varale. Očekivao je podsvijesno i slutio da će se nešto velika i značajna dogoditi, i kada se nastajnog prijepodneva pojavio pred njim pandur iz trnovačke kurije, zastao mu je na čas dah kada je ugledao tog stasitog i mrkog graničara.

Bilo je više nego li jasno, da donosi neku poruku. Po zaprašenim haljinama i obući vidjelo se da je prevalio daleki put, i nekoliko hipova kasnije vadila je ta ljudeskara, krupnog spuštеног brka, veliko pismo žućkastog papira.

Začulo se više duboko mumljanje nego li ljudski glas:

- Od našeg porkulaba!

Primio je Laudon pruženo mu pismo i vidljivo se skanjivao nekoliko hipova, da li da ga otvori odmah ili da prije otpusti graničara.

Čovjek, kog su svi smatrali da je sagrađen od čelika, čovjek, koji je upravo prkosnom hladnoćom primao najteže obavijesti, Laudon, o kom se prenosi čitave legende da nije trenuo očima ni u slučajevima kada su tik do njega grurali topovi, taj se je čelični Laudon u tom času bojao sam svoje slabosti.

Činilo mu se da mu ruke drhću, jer onaj komad žućkastog papira bio glas iz onog Trnovca, iz onog osamljenog šumskog planinskog dvorca, koji se tako dugo zadro u sve njegove misli.

Odgovorio je doduše mirno, ali glas mu je ipak zvučio drukčije nego li inače:

- Dobro! ... Da li se očekuje i moj odgovor?

Čulo se duboko pandurovo gundanje:

- Tako su mi spomenuli u Trnovcu, gospodine majore!

U istom je trenu sinula u Laudonovim mislima odluka i on je nastavi glasno:

- Pođite do mog služaka. ... Prevalili ste daleki put, pa će vam malo okrjepe dobro doći! ... Kad proučim pismo, napisat ću odgovor! ... Pođite i zvat ću vas

kada ću svršiti!

Čulo se lupanje čizama s raširenim nogama, otvaranje i zatvaranje čvrstih hrastovih vrata, i kada je Laudon ostao sam, zagledao se čudnim pogledom u pismo i kao da mu je sjena nekog tugaljivog smiješka proleb-dila njegovim olovnim licem.

Što je osjećao u tih nekoliko trenutaka, moglo bi se opisivati na nekoliko stranica, a i onda ne bi bilo sve ono vjerno obuhvaćeno, jer to su oni časovi u kojima čovjeku navru kao živa bujica možda tisuće i tisuće pitanja.

Tako je osjećao Laudon i kod proglašenja one osude pred bečkim ratnim sudom, koja je za Trenka značila doživotnu tamnicu, a za nj ne samo onaj oskudni „Halbsold“, od kog se jedva moglo kuburiti, nego i ono najstrašnije, da su ga posve izbacili iz vojničkog života, koji je za Laudona značio njegovu jedinu životnu radost i svrhu.

I onda se ispred porote Laudon bojao samog sebe očekujući one presudne riječi ... „U ime njezinog veličanstva carice osuđuje se Gideon Ernest Laudon na ...“.

I onda je stisnuo šake i zube samo da ispred auditorija ne

pokaže svoju uzbuđenost i kada se sjetio tog prizora pred ratnim sudom, otegnulo mu se lice nekim čudnim posmijehom i kao da je glasno gundao svoje misli:

- „Kako život rađa i najčudnije plodove! ... Ja, Laudon, bio sam strah i trepet čitavih armija, a sada se bojim samoga sebe! ... I kao da i sada stojim pred nekim auditorijem, ali to nisu mrki suci s bijelim vlasuljama, ciničkim pogledima i piskutljivim nenaravnim glasovima. ... Sada očekujem da će progovoriti trnovačka gospođica, i više strepim nego li kod osude u ime njezinog veličanstva carice!“

I da je tkogod u tom času promatrao buničkog majora, ne bi mogao vjerovati da je to junak tolikih bojišta. Da je to onaj Laudon, o kom se s grozom i s divljenjem i pisalo i govorilo po čitavoj Europi.

Bio je u tom času Laudon sanjar najčišće vrste, kao neki tugaljivi junak iz trubadurskog eposa, kao jedna od onih pojava zaljubljive naravi, koje on sam prije nije nikada ni shvatio, a ni razumjeti mogao.

Negdje se iz vana iz daljine začula trublja i kao da su ti otegnuti i turobni akordi ponovno probudili njegovu čvrstu vojničku narav.

Uspravio se i odlučnom gestom raskinuo pečat.

Pošao je bliže do prozora; bio

je obasjan hladnim jesenskim suncem, i razmotavši svitak čitao ono nekoliko redaka, ispisanih velikim i raznim kvačicama iskičenim pismenima:

„Visokorođeni gospodine majore ... Kao prijatelju našeg doma zapala me velika čast da Vas pozovem na svadbu moje kćeri. Bit će to do iduće nedjelje. Doći će i moji sinovi, Vaši bečki pobratimi ... Vama duboko odani
Porkulab Rukavina.“

Ispod pisma bilo je još nekoliko redaka, pisanih lijepim duguljastim slovima, vidljivo pisanih ženskom rukom:

„I ja Vas molim da dođete! ... Bili ste toliko puta naš dragi gost, i da Vas nema, možda bi tkogod i krivo protumačio Vaš izostanak.“

Ta dva retka bila su bez potpisa, ali ako ima istine da se već i iz samog rukopisa javlja i slika onoga, koji je pisao, onda bi i neupućeno oko moglo slutiti samo jednu lijepu i naobraženu damu.

Osmjehnuo se Laudon, gledao dugo u one retke ispod porkulabovog pisma, ponovno se oglašila daleka trublja, koja ga je prenula iz čudnog snatrenja, i onda sjeo do svog pisaćeg stola, zaškripio je na bijelom papiru oštro zašiljeno guščije pero i slijedio kratak odgovor:

„Gospodine porkulabel! Raduje me vijest o udaji njezine visokorodnosti, Vaše gospođice kćeri ... Vaš me poziv usređuje,

da nisam bio toliko zaokupljen poslom, bili bi mi boravci u Vašem trnovcu najugodniji odmor ... Vašeg blagorođa odani sluga

Laudon.“

Svinuo je pismo, zatvorio crvenim pečatnjakom, udario žig svog velikog prstena s porodičnom krunom i inicijalom „L“, a onda ustao od stola i prošaptao:

- Svršeno je!

Teškim i sporim koracima pošao do vrata i viknuo na svog služaka:

- Kada se okrijepi graničar iz Trnovca, ja ga očekujem!

Nedugo iza toga vratila se ljudeskara i Laudon mu predao pismo:

- Pozdravi gospodina porkulaba! ... Reci mu doći ću! ... A pozdravi i gospođicu, ako je slučajno vidiš. ... I njoj reci da ću doći! ... Doći ću u nedjelju prije podne! ... I reci da se radujem njihovoj sreći. ... Tako reci!

Izvadio je i srebrnu škudu i nagradio graničara.

Nedugo iza toga čuo se ispred majorata topot konja, pošao je Laudon do prozora i vidio kako sve dublje u daljini nestaje porkulabovog kurira.

Pratio ga je pogledom dok ga nije posve nestalo, a onda mu se onaj sav njegov radni kabinet pričinio neopisivo pustim i praznim, i on dohvati svoj trougli klobuk, izađe u dvorište, zajaše konja i odjuri kao da ga

slijedi neka potjera.

Jurio je u pravu divljem galopu, osjećao je kako mu dosta hladni jesenski zrak šiba lice, pa iako su ga u dalekim razmacima pozdravljali graničarski seljaci, on nije ni opažao njihove pojave.

Vratio se za ranog sutona, stavio preda se vrčić crnog dalmatinskog vina, jedva okusio nešto suhog pršuta, a onda odbijao guste dimove iz svoje lule s dugim turskim kamišem.

Vani u hodniku čudio se služak što se njegova milost gospodin major ne sprema na spavanje, i u tom očekivanju zabijelilo se i praskozorje iznad buničkog kraja.

Služak je na čas zadrijemao na velikoj solidno istesanoj ladici, i kada je Laudon otvorio vrata i taj šum probudio graničara, začudio se bunički major:

- Što radiš, Mile? ... Zar nisi spavao?

- Nisam, gospodine majore! ... Očekivao sam vaš poziv da vam

pomognem kod svlačenja! ... Očekivao, a eto zarudila i zora!

- I nisi spavao? - progundao je Laudon, ali s nekim toplim naglaskom, kakvog graničar Mile nije još nikada čuo iz ustiju buničkog majora.

Laudon je mirno nadodao:

- Idi i spavaj! ... A kada se odmoriš onda se javi. ... Potražit ćeš moju najljepšu odoru! ... I očisti ormu moga konja. ... I stavi mi na čizme pozlaćene ostruge! ... I prikopčaj mi na kapute one kolajne, koje još nisam ovdje nikad pokazivao. ... Sutra, u ranu zoru, krenut ćemo u Trnovač! ... Kod mojih prijatelja bit će velika i sretna slava! ... Neka vide da se i ja radujem!

Gledao je Mile začuđeno svog majora, ali kako se nikada nije usudio ništa zapitati, tako je i ovaj put samo zalupio nogama i izašao mrmljajući:

- Po zapovijedi, Vaše milosti!

Laudon je tog jutra, bio toliko razgovorljiv sa svojim služakom

jedino zato, jer je doznao od starog Došena, da ti šutljivi graničari glasno ne vode nikakve brige o svojoj okolini, ali oni ipak sve zapažaju.

Htio je i na taj način ispuniti želju trnovačke gospođice; da ne bi možda tkogod i krivo protumačio njegov izostanak.

A onda je progundao u svojim mislima:

- „Ne krivo, već pravo, lijepa trnovačka Ružo!”

Uredio je one jutarnje zapovijedi, a onda otišao u svoj stan i onako odjeven bacio se preko postelje. Zaspao je čvrstim i dubokim snom.

Snom kao i nekoć, kada su završavale bitke, tamo negdje, gore, na sjeveru i daleko od ovog tihog i zabačenog konfina.

A u isto je vrijeme prošao Bunićem šapat, da se s majorom događa nešto neobično. Ali što, to je znao jedino Laudon.

Nastavit će se ...

Revival of Laudon's grove

Task project

Purpose of this project is following:

1. Scientific analysis and congresses considering the protection of Krbava field against live sands as a concrete way for preserving natural environment
2. Stimulation of revival of "Laudon's grove" as protected park-forest on its entire land size
3. Organisation of collection (archive) of information about "Laudon's grove"
4. Systematic research about the life of Ernest Gideon baron of Laudon
5. Bunić's church renewal (now: culture monument turned into stable) and foundation of memorial museum of field marshal Ernest Gideon baron of Laudon that should be placed next to church

Director of the project would be Nature environment preserving association "Laudon's grove" in Zagreb, and it would be carried out by the governing body of Republic of Croatia

MOLITVA

fra Petar Filić, OFM, Zagreb

Sveto pismo govori da "treba uvijek moliti i nikada ne prestati". Isus Krist kaže: "Molite i primit ćete, tražite i naći ćete, kucajte i otvorit će vam se!" (Lk 11,9). Molitva je odraz mog života, vanjski izričaj moje vjere. Kako živim, tako molim; kako molim tako živim. Samo po molitvi mogu spoznati temeljne životne istine: prije svega Osobu Isusa Krista, tajnu spasenja, tajnu križa. Molitva je osobni odnos čovjeka i Boga. Nitko ne može drugoga uvesti u njegov osobni odnos s Bogom. Svatko to sam mora naučiti. Samo Duh Božji može čovjeka poučiti o tome kako i što će moliti. "Duh potpomazuje našu nemoć. Doista, ne znamo što da molimo kako valja, ali se sam Duh za nas zauzima neizrecivim uzdasima" (Rim 8,26). Svatko treba naučiti i uvježbati svoju molitvu da bi bio pravi molitelj.

a) Moliti znači razgovarati s Bogom. Razgovarati znači izreći sebe i čuti drugoga. Zato čovjek treba biti iskren, pošten, otvoren. Da bi čovjek čuo Boga, treba htjeti čuti istinu. Čuti Boga znači čuti ono što on želi reći, znači jednostavno prihvatiti Ga.

Što sam iskreniji u izričaju sebe i što sam spremniji čuti Boga, to je moja molitva bliža pravom prijateljskom odnosu s Bogom.

Razgovarat ću iskreno s Bogom o svojoj molitvi...

b) Moliti znači uzdići um i srce Bogu. Osloboditi se svega onoga što me sputava, veže, zarobljava i ne da mi da mi Bog bude prva ljubav. Pitat ću se što me najčešće rastresa i tako otkriti gdje su moje misli i gdje je prema tome moje srce.

Što se ispriječilo između mene i Boga? Zašto mi Bog nije na prvom mjestu u mislima, riječima, djelima? Tu zapreku ću predati Bogu.

c) Moliti znači htjeti u svemu svoju volju uskladiti s Voljom Božjom. Dobro moliti znači htjeti ono što Bog hoće i ne htjeti ono što Bog neće. Ako ne želim prihvatiti Volju Božju, ne mogu ući u prijateljski razgovor s Bogom. Između Boga i mene bit će ponor.

Zašto se bojim prihvatiti Božju volju? Ne vjerujem mu. Ne želim se odreći... prihvatiti. Molit ću s Isusom: „Oče, ne moja nego Tvoja volja neka bude!“

d) Moliti znači htjeti biti s Bogom. Kad nekoga volim nije mi teško biti s njim. Želim produžiti trenutke zajedništva. Kad nekoga ne volim vrijeme u prisutnosti takve

osobe pretvara mi se u vječnost. Što više volim Boga to mi je draže moliti, to češće molim.

Molit ću da Boga ljubim „svim srcem svojim, svom dušom svojom, svom snagom svojom i svim umom svojim“.

1) Isusu se u molitvi otvorilo nebo, sišao je na njega Duh Sveti... Došao je glas s neba: 'Ti si Sin moj, Ljubljeni moj, koga sam odabrao!'" (Lk 3,22b).

Dok molim otvara mi se nebo; doživljam prisutnost Duha; doživljam se ljubljenim, miljenikom, izabranikom.

2) Isus je ostavljao propovijedanje, liječenje i "povlačio se na samotna mjesta da moli", (Lk 5,16). Na mojoj ljestvici vrednote, zauzima li molitva prvo mjesto? Pronalazim li svakodnevno vremena za molitvu? Koje vrijeme mi najviše odgovara za molitvu?

3) Isus prije važne odluke moli: "I provede Isus noć moleći se Bogu. Kad se razdanilo... izabra Dvanaestoricu, koje prozva apostolima" (Lk 6,12).

Molim li prije svojih odluka za mudrost, velikodušnost? Poslije: snagu da ih ostvarim?

4) Isus u mucu više, intenzivnije moli; moli cijelim bićem. Njegova molitva postaje grčevita borba da ostane vjeran Očevom planu: "A kad bi u smrtnoj mucu, usrdnije se molio" (Lk 22,42).

Molim li u teškoćama, sumnjama, napastima, osjećaju klonuća?

Po kršćanskoj molitvi čovjek dobiva od Boga snagu da može na Božjim rukama umrijeti sebi i predati se Ocu po Kristu u Duhu.

MIRINI VINKOVAČKI KOLAČI

Kiflice

Pripremila:
Marija Dragun rođ. Takšić

Sastojine za tijesto:

2 dg kvasca (1 kockica svježeg germe),
70 dg glatkog brašna (za dizana tijesta),
3 dl mlijeka,
1 jaje,
1 dl ulja,
1 čajna žličica soli i
1 jušna žlica šećera.

Sastojine za nadjev:

30-40 dg tvrdog sira i
margarin (Rama),
ili hrenovke.

Sastojine za premaz:

1 jaje i
1 žličica ulja.

Snimio: Matej Kristan Mirković

Izrada tijesta:

Smlaćiti 2 dl mlijeka, dodati jušnu žlicu šećera, izmiješati, te dodati 2 dg kvasca i ostaviti da se otopi (digne).

U zdjelu prirediti 70 dg brašna, čajnu žličicu soli, 1 dl ulja, 1 jaje, te usuti otopljeni kvasac i 1 dl mlijeka. Zamijesiti tijesto kuhačom. Poslije toga mijesiti tijesto rukom dok se ne počnu praviti mjehurići. Ostaviti tijesto da se diže, dok ne naraste duplo.

Na brašnom posutu podlogu istresti tijesto, izrezati na 4 jednaka dijela. Svaki premijesiti u kuglicu.

Jednu po jednu kuglicu razvaljati u okrugli oblik i izrezati 8 trokutića. Svaki trokutić tanko razvaljati, namazati s margarinom (tanko), staviti štapić sira (0,5 cm debljine i 5 cm dužine). Krajeve trokutića presaviti unutra na sir te smotati kiflicu.

Slagati u nauljenu tepsiju. **Premaz:** jaje i ulje istući vilicom. Premazat svaku kiflicu s četkicom.

Staviti u zagrijanu pećnicu na 200 C i peći 20 minuta dok kiflice ne budu zlatno žute boje.

Dobar tek!

PISMO DIANI

Zagreb, na dne 14. lipnja 2008.

Cijenjena g-đo Diana,

Nadam se da ste pročitali prilog o bitci kod Oborova u Glasniku br. 15. Danas sam u svezi s tim, da malo pogledam teren i da obidem područje bitke, svratio u Oborovo. Naravno, nisam mogao zaobići tamošnjeg župnika vlč. Stjepana Levanića.

Vrlo zanimljiv čovjek. Nisam ga dosad osobno poznao. Razgovarali smo jedino telefonski. Kad sam ga susreo od njega sam saznao nešto što će Vas sigurno zanimati.

Radio je prije rata u Petrinji. Tamo ga je pogodio dio granate i - doslovno - otkinuo mu dio glave. Ništa neobično reklo bi se, da se u tom dijelu glave nije nalazilo 47 % njegova mozga, koji se rasuo po cesti. Dakle, čovjek je nakon toga teškog ranjavanja tri dana bio u komi i postupno ozdravio. Sada normalno radi, vodi župu s 1.000 vjernika i - između ostalog - vozi automobil. I on je bio kod psihijataru i psihologa na testiranju, koji su utvrdili da je s njim sve u redu. Upitao me što mislim gdje je on kao biće. Nu, tu me nije iznenadio, jer i ja smatram da se mi niti ne nalazimo u ovom tijelu. Nama je naše tijelo isto što i inženjerima NASA-e letjelica na Marsu.

Ne, ne ću dalje. Mogao bih opet u Vrapče.

Pričao mi je i o tom što je doživio kad je bio u komi. Nešto vrlo, vrlo neobično. Još jedan dokaz da Bog može sve! Morat ću nešto napisati na tu temu. Danas jednostavno nisam bio spreman za takvo što. Dao mi je na kraju jedan svoj rad o župi Oborovo kojeg ću objaviti u Glasniku.

Srdačan pozdrav

dr. sc. Tomislav Dragun
tomislav.dragun@gmail.com

P.S.

Možda jednom, kad Vam se bude dalo, zajedno pođemo u Oborovo.

DOBRONAMJERNO NELEKTORISANJE

Zagreb, na dne 5. srpnja 2008.

Uvaženi g. Heinrich,

Teško je ne složiti se s Vama. Nu, ipak, mi imamo razloga što ovako radimo.

Prepustiti uređivanje priloga lektoru u ovom trenutku bilo bi jezično samoubojstvo. Bilo bi to prihvaćanje jezikoslovnog ujednačenja, a za koje ne znamo što je, tko iza njega stoji i s kojim ciljevima. Osobno sam isključivo za korienski pravopis i za jezikoslovna stajališta prof. Marijana Krmpotića. Nu, i drugi ljudi, Hrvati, imaju pravo za svoja stajališta, a to mi nastojimo poštivati.

Uzmimo Akademika Mirka Vidovića. Njegov i moj pravopis ozbiljno se razilaze, ali nikada si nisam dopustio kušnju popravljati ga.

Međutim, Glasnik čak i ima lektora, ali je on nevidljiv i uvijek ga do kraja ne slušamo, jer nismo sigurni u njegovu prosudbu. Naime, u samom programu Publisher, a kojim grafički uređujemo tekst, ugrađen je automatski lektor, ali mu autora ne znamo.

Stoga, mislimo, da je sadašnji naš pristup prihvatljiv za većinu čitatelja.

U duši želimo sve najbolje hrvatskom jeziku, pa nam je u tom smislu drag svaki savjet, među njima, daka-ko, i Vaš, jer je od srca i iskren.

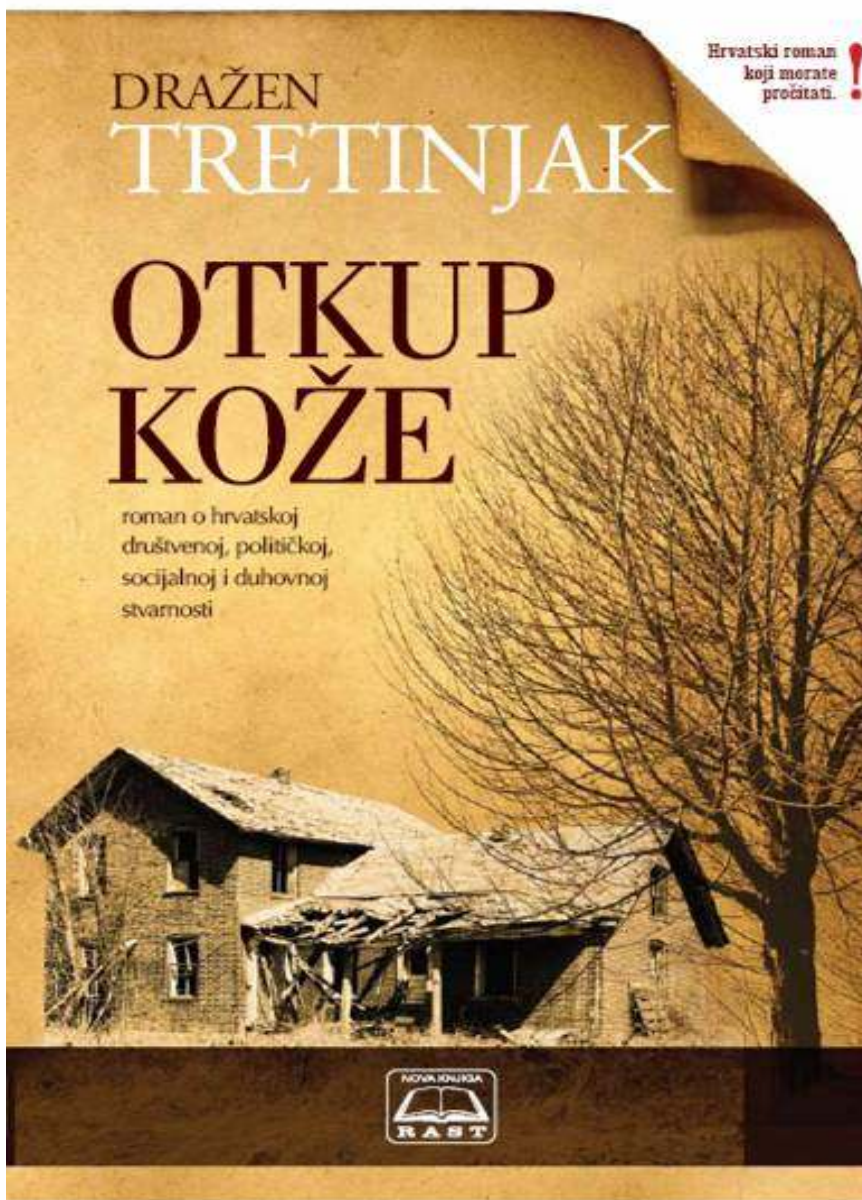
Sa štovanjem

dr. sc. Tomislav Dragun

P.S.

Ne baš svih čitatelja, jer je jedna naša čitateljica odustala od Glasnika, budući je u njemu pronašla riječ "redovan", umjesto "redovit", kako je to ona tražila. Uvažili smo njen prijedlog, ali to nije pomoglo. Nalju-tila se i jednostavno otišla. Onda, što reći o prijedlogu za nekorištenje slova kao što su "č", "ć", itd.

Obavijest

Dražen Tretinjak

Otkup kože

"Otkup kože je roman o hrvatskoj društvenoj, političkoj, socijalnoj i duhovnoj stvarnosti prikazanoj kroz život jedne male provincijske sredine.

Glavni protagonisti: Damir, Mario i Joža (prijatelji od djetinjstva) dolaze u sukob kada Joža (mjesni tajkun) odluči pod svaku cijenu kupiti posjed žene s kojom ga povezuje bolna prošlost.

No, posjed nema cijene jer za vlasnicu je on mnogo više od komada zemlje i trošne kuće..."

Hrvatski uljudbeni pokret

Udruga za zaštitu prava
građana

Pete poljanice 7

10000 Zagreb

Hrvatska

tel: +385 1 29-23-756

fax: +385 1 29-23-757

hrvatska.uljudba@gmail.com

www.hrvatskauljudba.hr

www.svakovamdobro.hr

www.pravednostiljubav.hr

www.borovnicaunas.hr

www.redangus.hr

www.blackdragun.hr

www.laudonovgaj.hr

www.ne-kor.hr

Glasnik

Hrvatskog uljudbenog pokreta
Izlazi subotom

Nakladnik:

**Poslovna savjetovanja
Dragun d.o.o.**

Uredništvo:

dr. sc. Tomislav Dragun

glavni urednik

091/33-88-431

Hrvoje Mirković

grafički urednik

091/33-88-432

Lovorka Dragun Mirković, dipl.

oec. za izdavača

091/33-88-433

Priloge slati na adresu:

Zagreb, Pete poljanice 7

hrvatska.uljudba@gmail.com

Idejno rješenje:

© Hrvoje Mirković